

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Företagsekonomiska Institutionen
FEKN90, Företagsekonomi
Examensarbete på Civilekonomprogrammet
VT 2014

Revisorers syn på K2 och K3

Regelverkens påverkan på revisionen

Författarare:

Martin Herstedt, 900526

Tobias Lindberg, 911009

Handledare:

Kristina Artsberg

Sammanfattning

Uppsatsens titel:	Revisorers syn på K2 och K3 – Regelverkens påverkan på revisionen.
Seminariedatum:	2014-05-26
Kurs:	FEKN90, Examensarbete på Civilekonomprogrammet, 30 HP
Författare:	Martin Herstedt och Tobias Lindberg
Handledare:	Kristina Artsberg
Nyckelord:	K2, K3, revisionsprocessen, risk, väsentlighet
Syfte:	Syftet med denna uppsats är att utreda hur revisionsprocessen påverkas av redovisningsregelverken K2 och K3. Mer specifikt vill vi undersöka om bedömningen av risk och väsentlighet skiljer sig eftersom regelverken kategoriseras som regel- respektive principbaserade.
Metod:	Vi använder oss av ett induktivt förhållningssätt till teorin samt en kvalitativ undersökningsdesign.
Teori:	Teorin tar avstamp från forskningen kring princip- och regelbaserad redovisning och dess effekter. Här studeras även hur revisorn påverkas av regelverken i sin roll som granskare.
Empiri:	Empirin har samlats in via semi-strukturerade djupintervjuer med revisorer i byråer med varierande storlek. Antalet personer som intervjuades uppgick till sex personer.
Slutsatser:	Studien visar att både revisionsprocessen och bedömning av risk- och väsentlighet i praktiken inte kommer att skilja sig med endast redovisningsregelverk som grund. Det råder en viss konsensus bland respondenterna att K3 kommer att innebära en mer omfattande revision men att det är företaget som påverkar och inte valet av redovisningsregelverk. Dock kan vi teoretiskt se en viss skillnad i fråga om väsentlighetsbedömning. Årsredovisningar, vilka delvis används som beslutsunderlag för väsentlighet, kommer på grund av redovisningsmässiga skillnader påverka väsentlighetsnivån och i förlängningen revisionen.

Abstract

- Title:** Auditors view on K2 and K3 – impact on the audit.
- Seminar date:** 2014-05-26
- Course:** FEKN90, Master Thesis in Business Administration, 30 ECTS
- Authors:** Martin Herstedt and Tobias Lindberg
- Advisor:** Kristina Artsberg
- Key words:** K2, K3, audit process, risk, materiality.
- Purpose:** The purpose of this thesis is to examine how the audit process will be affected by K2 and K3. More specifically we will examine how the assessment of risk and materiality will differ since the standards can be classified as rule- and principle based.
- Methodology:** We use an inductive approach to theory together with a qualitative research design.
- Theoretical perspective:** The theoretical perspective is based on the research on principles- and rulesbased accounting and its effects on accounting. We also look at how the audit and auditors are affected by the accounting standards.
- Empirical foundation:** Our empirical study has been conducted through semi-structured, in-depth interviews with auditors from audit firms of varied size. The number of interviews were six in total.
- Conclusions:** The thesis shows that the audit process and the risk- and materiality assessment in practice will not be affected by the accounting standards. There is some consensus among our respondents that K3 will provide a more comprehensive audit, which however is a result of the company itself rather than the accounting standards. Theoretically we have spotted a small difference regarding the materiality assessment. Annual reports, which is an important part of the materiality assessment will affect the level of materiality due to differences in the accounting standards and consequently the audit.

Förord

Vi vill börja med att tacka vår handledare Kristina Artsberg för värdefulla råd och vägledning under processens gång. Vidare vill vi även tacka de revisorer som ställt upp och tagit sin tid till att svara på våra frågor och bidragit med nyttig kunskap och information. Bidragen har varit ytterst värdefulla för vår uppsats. Tack även till läsare och opponenter som gett oss viktig återkoppling och synpunkter på vårt arbete.

Lund, maj 2014

Martin Herstedt

Tobias Lindberg

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslagen (2005:551)
AICPA	American Institute of Certified Public Accountants
BFL	Bokföringslagen (1999:1078)
BFN	Bokföringsnämnden
FASB	Financial Accounting Standards Board
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
IFRS for SME	International Financial Reporting Standards for Small and Medium sized Entities
ISA	International Standards on Auditing
SEC	Securities and Exchange Commission
US GAAP	United States Generally Accepted Accounting Principles
ÅRL	Årsredovisningslagen (1995:1554)

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemdiskussion	2
1.3 Syfte	4
1.4 Frågeställningar	4
1.5 Avgränsningar	5
1.6 Fortsatt disposition	6
2. Metod	7
2.1 Ämnesval	7
2.2 Vetenskapligt synsätt	7
2.2.1 Hermeneutisk förhållningssätt	7
2.2.2 Induktiv forskningsansats	8
2.2.3 Kvalitativ metod	9
2.2.4 Djupintervjuer	9
2.3 Tillvägagångssätt	9
2.3.1 Teoretisk referensram	10
2.3.2 Urval av respondenter	10
2.3.3 Semistrukturerade intervjuer	11
2.3.4 Analysmetodik	12
2.4 Metodkritik	13
2.4.1 Begränsningar i undersökningsdesign	13
2.4.2 Reliabilitet	13
2.4.3 Validitet	14
2.4.4 Källkritik	15
3. Teori	16
3.1 Agentteori	16
3.1.1 Revisorns roll i agentteorin	17
3.2 Regel- och principbaserad redovisning	17
3.2.1 Principiella skillnader	18
3.2.2 Regelbaserat regelverk	19
3.2.3 Principbaserat regelverk	21
3.2.4 Sammanställning av för- och nackdelar	23
3.3 Earnings management	23

3.3.1 Regelverkens påverkan	24
3.3.2 Revisorn och Earnings management.....	25
3.4 Standardernas påverkan på revisorn	25
3.4.1 Revisorns agerande	26
3.4.2 Press från klienter	27
3.4.3 Övergångsrisk	27
3.5 Sammanställning av teoretisk referensram	28
4. Institutionalialia	30
4.1 Revisorn.....	30
4.1.1 God revisions sed	30
4.1.2 Revisionsprocessen	31
4.1.3 Väsentlighet	32
4.1.4 Risk	33
4.1.5 Sambandet mellan väsentlighet och risk.....	34
4.2 Bakgrund redovisningsregler i Sverige	35
4.2.1 Lagstiftning	35
4.2.2 God Redovisningssed.....	35
4.2.3 BFN.....	36
4.2.4 Bokföringsnämndens K-projekt.....	36
4.3 Förenklingsregelverket K2	38
4.3.1 Ett regelbaserat regelverk?.....	38
4.4 Huvudregelverket K3	39
4.4.1 Ett principbaserat regelverk?	40
4.5 Sammanfattning av skillnader mellan K2 och K3.....	41
5. Empiri	42
5.1 Intervjuer	42
5.1.1 Kommentarer till intervjuerna.....	42
5.1.2 Presentation av respondenter	42
5.2 Sammanställning av intervjusvar	44
5.2.1 Princip- och regelbaserad redovisning	44
5.2.2 K2 och K3	46
5.2.3 Revisionsprocessen	48
5.2.4 Risk- och väsentlighetsbedömning	51
6. Analys.....	54

6.1 Revisornas inställning till K2 och K3	54
6.1.1 Principbaserad redovisning	54
6.1.2 Regelbaserad redovisning	55
6.1.3 K2 och K3	56
6.2 Revisionsprocessen	58
6.2.1 Regelverkens påverkan på processen.....	59
6.2.2 Skillnader i processen	61
6.2.3 Teoretisk återkoppling	61
6.3 Risk och Väsentlighet	62
6.3.1 Effekten av K2 och K3.....	63
7. Sammanfattning.....	65
7.1 Sammanfattning samt kunskapsbidrag.....	65
7.2 Förslag till vidare forskning	66

Figurförteckning

Figur 2.1 - Analysmetodik (Lundahl & Skärvad, 2009)	12
Figur 3.1 - Förenklad illustration av agentteorin.....	17
Figur 3.2 - Sammanställning av princip- och regelbaserad redovisning.....	23
Figur 3.3 - Sammanställning av teoretisk referensram	28
Figur 4.1 - Revisionsriskmodellen	34
Figur 4.2 - K-projektet (BFN, 2014)	37
Figur 6.1 - Koppling mellan redovisning och revision	59
Figur 6.2 - Företagens påverkan på revisionen	60
Figur 6.3 - Väsentlighetsnivåer beroende på regelverk.....	64

Tabellförteckning

Tabell 4.1 – Sammanställning av skillnader mellan K2 och K3 (Broberg, 2010)	41
---	----

1. Inledning

I detta inledande kapitel vill vi ge läsaren en möjlighet att skapa sig en övergripande bild av vad som kan förväntas av denna uppsats. Vi börjar därför med att presentera en kortare bakgrundsbeskrivning för att introducera ämnesområdena. Vidare görs en problemformulering som ligger till grund för vårt syfte samt vår frågeställning. Avslutningsvis innehåller inledningskapitlet avgränsningar och fortsatt disposition.

1.1 Bakgrund

Målet med redovisning är att presentera tillförlitlig finansiell information vilken intressenter kommer att utgå ifrån i sitt beslutsfattande (Carrington, 2010). Det är därför viktigt att redovisningen ger en rättvisande bild av företagens ekonomiska ställning och följer de standarder som lagen och god redovisningssed kräver. Redovisningen har de senaste decennierna ökat mycket i komplexitet och därmed försvårat kriterier som tillförlitlighet och jämförbarhet, detta både på global och nationell nivå. Till följd av ett omfattande harmoniseringsarbete finns det idag två utbredda redovisningsstandarder som dominerar redovisningen, US GAAP som är regelbaserat och IFRS som är principbaserat (Nobes & Parker, 2012). Regelbaserade standarder innehåller stark vägledning och detaljerade regler vilket lämnar lite utrymme till egna tolkningar (Collins, Pasewark & Riley, 2012). Principbaserade standarder innehåller istället en begränsad vägledning och ställer därmed större krav på professionell bedömning av redovisande företag (Bradbury & Schröder, 2011).

Denna uppdelning finns också på den svenska redovisningskartan och debatten runt princip- och regelbaserade standarder har blossat upp till följd av utvecklandet av K-regelverken. Dessa regelverk har sedan 2004 utarbetats av Bokföringsnämnden och innehåller fyra kategorier av redovisningsstandarder avsedda för onoterade svenska företag. Syftet med detta projekt är att förenkla redovisningen för företag genom att samla relevanta regler under respektive kategori. Dessa består till stor del av standarder hämtade från IFRS, IFRS for SME och tidigare svenska redovisningsstandarder. Tidigare har man varit tvungna att vända sig till ett flertal olika källor vilket man genom K-regelverken ska slippa. Företag ska nu utifrån företagsform och storlek använda sig av något av K1, K2, K3 och K4 då de upprättar sin årsredovisning (BFN, 2014). K3 anses vara av det principbaserade slaget medan K2 istället anses mer regelbaserat (FAR, 2013). K3 kommer att fungera som ett huvudregelverk vid framställandet av årsredovisningar

medan K2 kommer att vara ett komplementterande förenklingsregelverk till mindre företag. Då K-regelverken blir helt implementerade först 2014 kan man idag inte se den fulla effekten de kommer att ha på enkelhet och trovärdighet i framställandet av årsredovisningar (BFN, 2014).

Vid upprättandet av årsredovisningar ses revisorn som ytterligare en nivå för att säkra tillförlitligheten i den finansiella information som slutligen publiceras till allmänheten. Innan redovisningen kan publiceras krävs en granskning och ett utlåtande av bolagets revisor (Carrington, 2010). Revisorn ska planera, granska, bedöma och slutligen uttala sig om årsredovisning, bokföring och förvaltning (FAR, 2006). Saknas väsentliga felaktigheter lämnas en ren revisionsberättelse vilket gör att intressenter i det närmaste kan förlita sig på att uppgifterna stämmer överens med verkligheten (FAR, 2012).

Vid revisionen granskas inte årsredovisningen i sin helhet, istället måste ett urval av viktiga transaktioner och poster göras. Detta urval görs i planeringen där revisorn planerar och effektiviserar sin process. Under planeringen bestämmer revisorn nivån på väsentlighet och risk, två komponenter som spelar stor roll i arbetet. Revisorn måste fokusera granskningen där risken för väsentliga felaktigheter anses vara som störst (Carrington, 2010). Dessa bedömningar är vedertagna begrepp inom revisionsyrket men fortfarande något som diskuteras i dess praktiska tillämpning. Detta främst eftersom bedömningen av dessa komponenter vilar på revisorns professionella omdöme (McKee & Eilifsen, 2006). Begreppen finns beskrivna i ISA och ingår därför i den goda revisionsleden men det finns ingen utvecklad guide hur dessa ska appliceras i verkligheten. Det är beskrivet på en generell nivå och det är till stor del upp till den enskilda revisorn hur appliceringen ska göras (FAR 2012, ISA 320 & ISA 330).

1.2 Problemdiskussion

K-projektet tillkom som följd av avsaknad av tillräckliga regler för onoterade bolag och blir obligatoriskt från och med 2014. Det som blivit mest omdebatterat, till följd av K-projektets införande, är valet av redovisningsstandarder för de företag som ligger i gränzonen mellan K2 och K3. Majoriteten av existerande svenska företag befinner sig i denna gränzonen och kommer därför kunna välja att använda sig av antingen K2 eller K3 (Lennartsson, 2012). Det problematiska i valet är att K2 anses vara uppbyggt av regelbaserade standarder medan K3 istället är uppbyggt av principbaserade standarder (FAR, 2013). På grund av skillnaden mellan regelverken kommer det ställas olika krav på både företag och revisor beroende på vilket regelverk som kommer att användas (Falkman, 2000).

Regelbaserad jämfört med principbaserad redovisning har givit upphov till mängder med forskning, främst på en internationell nivå med IFRS och US GAAP som exemplifierade regelverk. Den principbaserade redovisningen ger företagen möjlighet att använda professionella bedömningar i arbetet med redovisning. Det innebär en ökad flexibilitet och därmed en mer rättvis bild av den finansiella informationen. Det ger också revisorn större utrymme att använda sitt omdöme och därmed kunna hitta felaktigheter och bedrägerier (Carmona & Trombetta, 2008). Detta menar Agoglia, Douppnik och Tsakumis (2011) kommer leda till högre kvalitet på redovisningen och i förlängningen revisionen. Det finns dock en risk att bedömningarna kommer bli allt för många och företagen själva framställer sig på ett sätt där de bestämmer resultatet på andra grunder att ge en rättvisande bild, så kallad earnings management. Begränsningen av earnings management är enligt Cohen, Ganesh, Peytcheva och Wright (2013) en av revisorns viktigaste uppgifter. Revisorn behöver därför göra en mer omfattande granskning av bedömningarna av exempelvis tillgångar för att kontrollera bedömningen och tillgångarnas verkliga värde (Cohen et al., 2012).

Regelbaserade standarder innehåller omfattande detaljregler och lämnar därmed lite utrymme för egna tolkningar (Collins et al., 2012). Även i dessa standarder finns det en risk att företag kommer att utöva earnings management. Företag som besitter kunskap inom regelbaserade standarder kan hitta kryphål för att framställa redovisningen som fördelaktigt jämfört med sitt verkliga värde (Nelson, 2003). Det som inte uttryckligen är förbjudet går att använda i detta ändamål. Även här har revisorn en viktig uppgift i att begränsa earnings management, men på ett annat sätt. Nelson (2003) menar att detta arbete blir lättare för revisorn i regelbaserade standarder då reglerna är tydliga och det blir lättare att identifiera felaktigheter. Inblandade parter förstår lättare hur systemet fungerar och arbetet blir låst då det inte finns utrymme för bedömningar (Falkman, 2000).

Denna diskussion har alltså även tagit sig till Sverige till följd av införandet av K-regelverken, med huvudfokus på K2 och K3. Då den svenska redovisningen går igenom en förändringsfas finns det en risk att även revisorns process kommer att påverkas då dess uppgift är att granska den finansiella informationen. Revisorn ska i sin process bedöma risk och väsentlighet för varje företag och som en konsekvens av införandet av K2 och K3 blir det intressant att titta på hur denna bedömning kommer att se ut för respektive regelverk (Carrington, 2010). Kommer exempelvis revisorer ha en större skepticism och se en större risk för earnings management hos principbaserade redovisningar då de innehåller ett större antal uppskattningar? Det krävs en stor

kunskap om de båda standarderna för att revisorn ska kunna behärska genomförandet av revisionen (Carrington, 2010).

Bedömning av risk och väsentlighet är ett av de mest omdebatterade områdena inom revisionsyrket och det finns ingen konsensus i fastställandet av dessa nivåer (Gordeeva, 2011). Det är helt upp till den enskilda revisorn att bestämma en nivå och det blir därför en del subjektivitet i bedömningen då förutsättningar och omständigheter kan spela roll (Carrington, 2010). Det kan bero på personliga faktorer exempelvis utbildning och kunskap (Carrington, 2010). Det kan också bero på utomstående faktorer i form av exempelvis politisk påverkan (Porter, Simon & Hatherly, 2008). Valet av redovisningsstandarder kan ses som en utomstående påverkan och det kan därför vara av stor vikt att undersöka hur valet påverkar bedömningarna av risk och väsentlighet.

1.3 Syfte

Syftet med denna uppsats är att utreda hur revisionsprocessen påverkas av redovisningsregelverken K2 och K3. Mer specifikt vill vi undersöka om bedömningen av risk och väsentlighet skiljer sig eftersom regelverken kategoriseras som regel- respektive principbaserade.

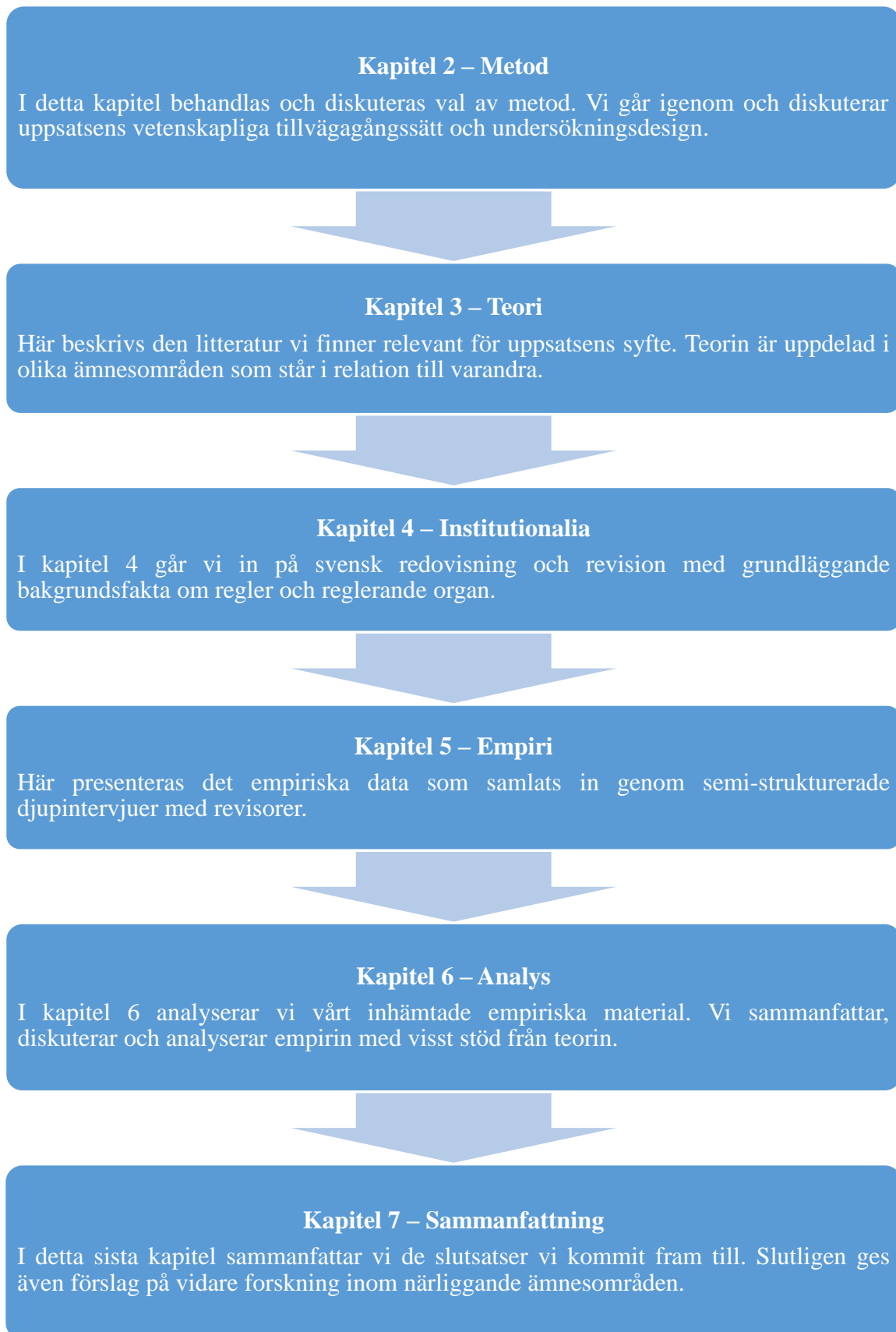
1.4 Frågeställningar

- Hur ställer sig revisorn till de nya regelverken K2 och K3?
- Ser revisionsprocessen annorlunda ut beroende på vilka standarder som används och om dessa är princip- eller regelbaserade?
- Hur påverkas revisorers professionella bedömning av risk och väsentlighet om granskningen görs på företag som redovisar enligt K2 respektive K3?

1.5 Avgränsningar

För att uppsatsen ska få rätt fokus har vi gjort ett antal avgränsningar. Vi har valt att endast behandla olikheter mellan K2 och K3 regelverken inom K-projektet då detta är det mest omdebatterade området och vår uppsats huvudsakliga fokus. Vi har också valt att avgränsa oss i fråga om perspektiv, då vi endast tittar på regelverken ur revisorns perspektiv och inte företagens. Vidare tittar vi bara på revisorns process som granskare och inte rådgivare i valet mellan K2 och K3.

1.6 Fortsatt disposition

2. Metod

I detta kapitel sammanställs den metod som ligger till grund för att besvara vår frågeställning. Vi ämnar att förklara hur uppsatsen är uppbyggd, vilka beslut vi tagit och varför de lämpar sig bäst för vår uppsats syfte. Kapitlet innehåller även en beskrivning av hur data- och teoriinsamling har sett ut.

2.1 Ämnesval

Då vi båda ser en framtida yrkeskarriär som revisorer var det självklart att välja uppsatsämne inom redovisning och revision. Vi finner ämnesområdet intressant och vi tror att de kunskaper som denna uppsats genererar kommer vara till nytta för oss i framtiden. Vi var tidigt inne att vi ville skriva om något inom K2 och K3, vilket vi hittade genom en revisionsbyrå. Vi valde slutligen att titta på regelverken ur revisorns perspektiv då detta kombinerar vårt intresse för både redovisning och revision.

Ämnet är i högsta grad aktuellt då den slutgiltiga implementeringen av K-projektet kommer att ske under 2014. Det finns dock inte så mycket sagt om hur revisionen kommer att påverkas av implementeringen vilket kräver vidare forskning. Revisorsprocessen ledde in oss på risk- och väsentlighetsbedömningen vilka är omdebatterade områden då den praktiska tillämpningen är upp till den enskilda revisorn. Det blir därför intressant att titta på hur revisorer tänker i fråga om risk och väsentlighet beroende på vilket regelverk som används av företag.

2.2 Vetenskapligt synsätt

Vi har här tagit ställning till de metodval som ska göras för att besvara frågeställningen. Vi motiverar och diskuterar de val vi gjort samt vilka alternativa synsätt som finns.

2.2.1 Hermeneutisk förhållningssätt

Inom samhällsvetenskapen finns det två erkända vetenskapliga förhållningssätt; *Hermeneutik* och *Positivism*. Hermeneutiken tar avstamp i det humanistiska forskningsidealet och Positivismen från naturvetenskapen. Resultatet av detta är att Positivismen fokuserar på verklig, hård fakta som går att mäta i motsats till Hermeneutiken som istället utgår från tolkningar som görs av människan. Positivismen menar att det finns generella lagar inom alla system och att

det finns en objektiv värld utanför oss själva. Utgångspunkten är att verkligheten är mätbar och kan studeras på ett objektivt sätt (Jacobsen, 2002). Hermeneutiken bygger på att vi tolkar saker och ting olika och att kunna bryta ut saker och förstå olika situationer ur olika perspektiv är viktigt inom detta synsätt (Bryman & Bell, 2005). Inom det hermeneutiska synsättet är det viktigt att skapa förståelse genom att tolka innebörden av exempelvis handlingar och upplevelser (Wallén, 1996). Kvalitativ metod grundar sig i Hermeneutiken och kvantitativ i Positivismen (Bryman & Bell, 2005).

I vår studie har vi utgått ifrån ett hermeneutiskt förhållningssätt då vi försöker skapa en förståelse för revisorers professionella åsikter om de båda regelverkens påverkan på revisionen. Eftersom fastställandet av risk och väsentlighet till stor del sker genom bedömningar blir det viktigt att skapa en förståelse för hur revisorer uppfattar verkligheten. Genom intervjuer försöker vi tolka och förstå hur dessa bedömningar görs. Vi försöker även tolka hur revisorerna uppfattar de båda regelverken (Patel & Davidsson, 1994).

2.2.2 Induktiv forskningsansats

För att utveckla teorier som ger kunskap om verkligheten är det vanligast att utgå från en *deduktiv* eller en *induktiv* ansats (Jacobsen, 2002). Dessa angreppssätt ger olika tillvägagångssätt utifrån vilka vetenskapliga slutsatser kan dras. Forskare som använder en deduktiv ansats utgår från teorin och skaffar sig därifrån hypoteser som ska testas empiriskt. Med andra ord är metodiken en form av verifikation där det tänkt att teorin ska fastställas med hjälp av empirin. Kritik har riktats mot denna ansats då forskaren endast söker efter den information som efter eget tycke är relevant och kan därför missa viktiga upptäckter. En induktiv ansats innebär istället att forskaren drar slutsatser från erfarenheter där empiri samlas in för att på så sätt bilda teori om verkligheten. För att en induktiv ansats ska anses vara optimal är det fördelaktigt om det inte finns några förväntningar på resultatet (Jacobsen, 2002).

Vi har valt en induktiv ansats då det passar till en kvalitativ undersökningsmetod samt att kunskaper inom vårt problemområde är begränsade. Vi använder oss av en undersökande frågeställning snarare än en tes som ska verifieras. Slutsatserna ska dras av den empiri som samlas in genom utförda intervjuer med respondenter som jobbar praktiskt med revision och redovisning. Dessa slutsatser ska kunna ge ny kunskap till området.

2.2.3 Kvalitativ metod

För att samla in primärdata krävs det att man utvecklar en undersökningsmetodik. Undersökningsmetodiken ska ligga i linje med det syfte och den frågeställning som ska besvaras (Bryman & Bell, 2005). Det som styr valet av designen är framför allt vilken typ av information som ska samlas in och man brukar då skilja på två olika typer av undersökningar. Dels en *kvantitativ metod* där fokus ligger på att samla in och analysera numerisk data, dels *kvalitativ metod* som istället fokuserar på ord (Jacobsen, 2002).

Vi har valt att använda oss av en kvalitativ metod med djupintervjuer då vi tror att denna passar bra in i vår studie. Detta då den kvalitativa metoden gör det lättare att få fram en djupare förståelse av intervjuobjektets uppfattningar. En kvalitativ utformning innebär ett samtal mellan forskare och respondent vilket ger möjligheter till följdfrågor för att ytterligare gå in på djupet. Den kvalitativa metoden ger respondenten möjlighet att resonera kring problematik då det inte finns självklara svarsalternativ vilket mer är fallet i en kvantitativ metod (Bryman & Bell, 2005). Vi tror att det behövs ett visst resonemang för att förstå varför olika bedömningar inom revisionsyrket görs. Därför tycker vi inte att den kvantitativa metoden hade passat in i vår studie; vi tror att svaren hade blivit allt för entydiga och vi hade därför missat resonemanget.

2.2.4 Djupintervjuer

Djupintervjuer benämns som en undergrupp till den kvalitativa metoden där fokus ligger på att samla data via fördjupade frågor. Intervjuerna ska vara mer likt ett samtal där det hela tiden finns ett utbyte mellan intervjuaren och respondenten, därav en viss flexibilitet i frågorna beroende på vem som svarar och hur svaren ser ut. Det måste finnas ett givande och tagande för att det ska bli ett så äkta samtal som möjligt (Wallén, 1996).

2.3 Tillvägagångssätt

Studien baseras på primärdata insamlad genom intervjuer. Primärdatan kompletteras med relevanta teorier under den teoretiska referensramen. Uppsatsen inleddes med insamling av relevanta teorier genom att studera tidigare närliggande vetenskapliga artiklar. Här har vi byggt upp kunskap inom ämnet och skapat en teoretisk referensram samt institutionalia som komplement till empirin. Tillvägagångssätten förklaras djupare nedan.

2.3.1 Teoretisk referensram

Vi har studerat närliggande studier inom ämnet vilka presenteras under den teoretiska referensramen. Då vår studie riktar in sig på svenska regelverk som dessutom börjar användas i sin fullständighet först i år är kunskapen inom detta specifika område begränsad. Vi har därför valt att titta på problematiken ur ett internationellt perspektiv där det finns extensiv forskning om effekterna av princip- och regelbaserade regelverk för både företagets redovisning och för revisorn. Det blir även till stor del applicerbart i en svensk kontext då K2 anses vara i huvudsak regelbaserad medan K3 är i huvudsak principbaserad (FAR, 2013).

I vår sökning av relevanta artiklar använde vi oss främst av följande nyckelord: principle-based, rule-based, accounting, auditor, auditor risk, materiality, professional judgment, earnings management och agent-theory. Sökningarna gjordes främst i LUBsearch där vi genom *peer reviewed* artiklar hittade in på tidskrifter som The Accounting Review, Accounting Horizons och Advances in Behavioural Research. Via relevanta artiklar kunde vi även använda dess källor för att hitta liknande litteratur på området.

2.3.2 Urval av respondenter

Urvalet av respondenter till intervjuer kan enligt Bryman och Bell (2005) göras på två sätt; *sannolikhetsurval* och *icke-sannolikhetsurval*. I de båda metoderna utgår man från en population; i ett sannolikhetsurval väljer man aktivt ut personer ur populationen medan icke-sannolikhetsurval är slumpmässigt. Icke-sannolikhetsvalet förklaras som mer trovärdiga då respondenterna kan anses vara mer representativa för gruppen (Bryman & Bell, 2005).

Vi har valt att intervjua auktoriserade revisorer som arbetar med och som har kunskap av företag som använder sig av K2 och K3 för att samla in primärdata. För att göra ett uttalande i revisionsberättelsen krävs det att revisorn känner till klienten samt de redovisningsstandarder som används. Det krävs även en ingående kunskap av risk- och väsentlighetsbedömning för att kunna planera revisionen. En kombination av dessa kunskaper gör revisorn till ett optimalt intervjuobjekt för vår studie. Urvalet är ett icke-sannolikhetsurval då vi slumpmässigt plockat respondenter från revisionsyrket. Vi anser dem vara signifikanta aktörer vars expertis kommer bidra till uppsatsens slutsatser (Lundahl & Skärvad, 2009).

Förfrågningar skickades till revisionsföretag runt om i Sverige med huvudfokus på Skåne på grund av närheten till Lund. Lämpliga intervjuobjekt kontaktades både via telefon och mail (Bilaga 1) i hopp om att hitta respondenter. När vi fick svar presenterade vi ämnesområde och

frågeställning samt planering och utformning av intervjuerna. Vi blev därefter vidarebefordrade till respondenter med rätt expertis inom byråerna. Det ledde till att vi pratade med representanter från såväl stora som små byråer. Vi har inte tagit hänsyn till storlek på revisionsfirmorna utan istället fokuserat på att hitta rätt personer med rätt kompetens. Kontakterna resulterade i sex intervjuer, varav fyra personliga intervjuer och två telefonintervjuer. Anledningen till att vi inte ställde krav på det ena eller andra var dels för att vara flexibla och dels att intervjuerna skulle vara på respondenternas villkor.

2.3.3 Semistrukturerade intervjuer

Bryman och Bell (2005) beskriver tre olika typer av intervjuer, vilka kallas *ostrukturerade*, *semi-strukturerade* och *strukturerade* intervjuer. Vi valde en semi-strukturerad intervjuform där den som intervjuar har ett manus med breda, ämnesspecifika frågor som ska besvaras. Vi ville härigenom få respondenterna att resonera fritt kring våra frågor för att få det djupa som vår studie kräver. Intervjufrågorna (Bilaga 2) skickades ut i förväg för att respondenterna skulle kunna förbereda stolpar att prata runt vid intervjun. Vår tanke innan intervjuerna var att föra en öppen dialog där respondenterna kunde svara fritt på frågorna och där möjlighet till följdfrågor gavs. För att hitta följdfrågor var vi tvungna att vara flexibla och lyhörda vid intervjuerna, samtidigt som vi var måna om att intervjuobjektet skulle resonera fritt. Vi försökte också undvika att ställa slutna frågor för att inte låsa intervjun, då det är viktigt att den som för intervjun inte agerar begränsande. Man kan därför säga att intervjuerna i viss mån även var ostrukturerade, eftersom respondenterna hade visst inflytande på innehållet och kunnat styra diskussionen (Bryman & Bell, 2005).

Då vårt kvalitativa angreppssätt i intervjuerna kan leda till följdfrågor som inte är bestämda på förhand föreslår Bryman och Bell (2005) att spela in intervjuerna och transkribera det som behövs. Detta valde vi att göra, med godkännande från respondenterna, för att uppnå en så korrekt tolkning som möjligt. Dessutom arbetade vi med intervjuerna inom ett dygn efter att de genomförts vilket underlättade och kan ha förbättrat kvaliteten på materialet som återgavs (Bryman & Bell, 2005).

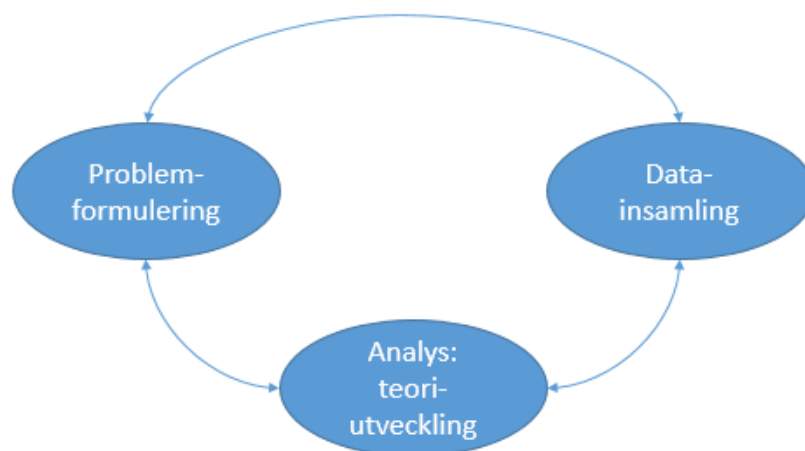
Målet med intervjuerna var att nå en teoretisk mättnad vilket betyder uttömmande förklaringar från respondenterna. Detta märks då svaren upprepas vid de olika intervjuerna och där en ytterligare intervju inte hade bidragit till säregen data (Bryman & Bell, 2005). Vi anser till stor del att vi uppnått mättnad i det material vi samlat in då vi har kände igen många av de svar

respondenterna gav, detta redan under den andra intervjun. Svaren var inte fullständigt lika men vi har ändå kunnat se samband och dra slutsatser av de svar vi erhållit.

2.3.4 Analyismetodik

Då kvalitativ data ska analyseras beskriver Jacobsen (2002) processen i tre steg. Först ska det göras en *beskrivning* av datan. Viktigt att tänka på är att inte färga upplysningarna; beskrivningen ska vara grundlig och detaljerad. Nästa steg är att *systematisera och kategorisera data*. Detta är en process Bryman och Bell (2005) även kallar för kodning. Det innebär att datan ska sällas och förenklas för att man ska kunna få en överblick och slutligen analysera materialet. Systematiseringen och kategoriseringen har varit en process från början av vårt arbete med intervjuerna. Redan i framställningen av intervjufrågorna använde vi oss av kategorier under vilka passande frågor placerades. Det sista steget är *kombination*, vilket innebär en tolkning av data som betyder att man ska hitta mening och orsaker (Jacobsen, 2002).

Vi använder oss i analysarbete av en kvalitativ analys där vi försöker förstå individer och hur de uppfattar sin omgivning (Lundahl & Skärvad, 2009). Analysen baseras främst på insamlad data som ligger till grund för ny teori, vilket också återkopplas till vår teoretiska referensram. Detta benämns av Lundahl och Skärvad (2009) som grundad teori där teorier huvudsakligen skall genereras med utgångspunkt från data. Vid grundad teori är det enligt Bryman och Bell (2005) vanligt att använda sig av en kvalitativ analys. De förklarar att det är viktigt att analysera data löpande under processens gång, vilket vi till stor del gjort. Det största analysarbetet har vi dock gjort på slutet vilket ter sig naturligt då slutsatser ska dras och förklaras. Analyismetodiken illustreras sammanfattande i nedan.

Figur 2.1 - Analyismetodik (Lundahl & Skärvad, 2009)

Vi har tillsammans gått igenom intervjuerna där vi diskuterat, tolkat och strukturerat relevanta delar. Sammanställningen av detta ligger till grund för empiriavsnittet. Då vår teoretiska referensram, våra intervjufrågor och empiriska avsnitt följer samma indelning och struktur har vi kunnat fokusera på att hitta nyckelresonemang vilka återkommit dels i vår empiriska studie, dels i teorin. Allt eftersom intervjuerna fortlöpte trädde tydliga teman och resonemang fram från våra respondenter. Detta gjorde att vi i de senare intervjuerna kunde ställa frågor om de hypoteser och slutsatser vi nått fram till från tidigare intervjuer. För att komplettera de nyheter vi fann i vår empiri gjorde vi nya teoretisk sökningar i jakt på ny information som liknade den vi fått fram i vår datainsamling, dock utan större framgång då ämnet är tämligen obehandlat.

2.4 Metodkritik

Kritik av våra valda metoder gör vi under fyra rubriker: begränsningar i undersökningsdesign, reliabilitet, validitet och källkritik.

2.4.1 Begränsningar i undersökningsdesign

En uppenbar begränsning när det kommer till revisorer kretsar kring deras tystnadsplikt. Hur mycket får de säga angående arbetsprocessen utan att göra några överträdelser? Frågor angående bedömningar kan även vara känsliga då revisorer inte vill dela med sig av denna, i viss mån, subjektiva kunskap. Även om en revisor skulle vilja ge ut kunskap finns det även ett språkligt problem. Det kan vara svårt att förmedla informationen från deras praktiska verklighet.

När datan väl är insamlad uppstår problematik kring kategoriseringen av de olika ämnesområdena. Bryman och Bell (2005) menar att data tas från sitt ursprungssammanhang och förs till kategorier vilket sönderdelar den. Vi anser oss undvika denna problematik då frågorna redan från början varit tematiskt kategoriserade. Dock har vi aldrig hindrat respondenter att resonera fritt och därmed gått utanför gränserna.

2.4.2 Reliabilitet

Reliabiliteten i en uppsats handlar om resultatet och genomförandet måste gå att lita på. Man kan då undersöka om resultatet skulle bli likadant om en liknande studie skulle genomföras. Kritiker menar att reliabilitet är ett begrepp som främst passar den kvantitativa metoden (Bryman & Bell, 2005).

Det kan riktas viss kritik mot vår undersökning då det finns en risk att en likvärdig undersökningar skulle kunna mynna ut i delvis nya resultat. Detta eftersom ett fåtal djupintervjuer skulle kunna se annorlunda ut beroende på vilka respondenter som blir intervjuade. Respondenterna kan vara påverkade av värderingar och andra faktorer som gör att svaren ser ut på ett visst sätt och därför skiljer sig från andra. Det kan då vara svårt att få fram en generaliserbar slutsats (Bryman & Bell, 2005). Vi anser dock att vi kommer runt denna problematik då vi har intervjuat revisorer vilka har liknande utbildning och yrkesmässiga värderingar och därmed förväntas ge likartade svar och därmed mättnad i datainsamlingen. Vi frågade också respondenterna om deras svar var generaliserbara för hela revisionsbyrån de arbetade på och om det fanns bestämda riktlinjer att förhålla sig till för att ge ytterligare värde till deras svar. För att ge ytterligare mättnad i insamlad data hade ett utökat antal intervjuer varit ett alternativ. Med ett högre antal respondenter blir det lättare att hitta samband. Anledningen till att vi nöjde oss med våra sex respondenter handlar dels om begränsad tid, dels svårigheter med att hitta respondenter villiga att ställa upp på intervjuer.

2.4.3 Validitet

Oberoende val av metod för insamling av empiri måste kriteriet validitet uppfyllas. Validiteten kan vara både av *intern* och *extern* karaktär. Intern validitet syftar till att utförd undersökning mäter vad som är tänkt att mätas. Extern validitet syftar istället till en överensstämmelse mellan undersökningen och verkligheten, med andra ord generaliserbarhet (Lundahl & Skärvad, 2009).

Den kvalitativa metoden anses innebära en hög grad av intern giltighet (Jacobsen, 2002). Metoden lägger stor vikt vid detaljer då det finns möjlighet för respondenten att utveckla sina svar. Det innebär större grad av öppenhet vilket gör att man kan få fram den individuella förståelsen på ett bra sätt. Det innebär dock också en risk i att den data som samlas in blir allt för nyanserad då respondenten kan lägga in egna tolkningar och åsikter i sina svar (Jacobsen, 2002). Detta ser vi delvis som en risk då revisorns bedömningar om exempelvis väsentlighet utgår delvis från egna tolkningar av arbetssättet. Vidare finns även en risk för att respondenterna kan missuppfatta frågorna samt för oss att misstolka svaren. För att hantera risken valde vi att spela in intervjuerna och lyssna på dem tillsammans och därefter diskutera om där var något som var otydligt eller kunde misstolkas.

2.4.4 Källkritik

Forskningen inom vårt ämnesområde är främst amerikanska studier vilket innebär teorier baserade på internationella regelverk. Både standarder och kultur skiljer sig mellan länder och problematiken kring regelverken är inte fullt implementerbar i Sverige. Vi anser ändå att forskningen har gjorts på en allmän nivå vilket ökar sannolikheten att teorierna går att använda i en svensk kontext. För att säkerställa trovärdigheten i dessa källor har vi valt att vända oss till välkända vetenskapliga artiklar. Vidare har vi även valt att ta med en del praktikertidskrifter, exempelvis vid förklaringen av väsentlighet, vilka inte har samma tyngd som vetenskapliga artiklar. Anledningen till att vi väljer att ta med dessa källor är att det är ett väldigt vagt begrepp baserat på omdöme och det kan därför vara av nytta att titta på hur praktiker ser på problematiken. Informationen som rör K-projektet är hämtad från BFN och vi utgår från att den håller hög kvalitet och relevans, även om det finns en risk att den värnar om revisorernas och branschens intressen. Vi har dock mycket svårt att se att det skulle påverka vårt resultat negativt.

3. Teori

Teoriavsnittet är uppdelat i olika ämnesblock som står i relation till varandra. Avsnittet börjar med agentteorin som förklarar valet av redovisningsstandarder. Detta leder oss in på princip- och regelbaserad redovisning som på olika sätt kan leda till earnings management. Även teorier om hur regelverken påverkar revisorn tas upp vilka knyter an till vår frågeställning. Slutligen sammanställs teorierna för att ge en överblick.

3.1 Agentteori

Agentteorin visar förhållandet mellan företaget och dess intressenter. Då företag kan antas vara nytto-maximerande finns det risk för en missvisande bild i den finansiella informationen. Som en konsekvens av detta förklarar agentteorin även revisorns roll som en oberoende granskare i förhållandet, vars mål är att minska informationsasymmetrin mellan företaget och dess intressenter (Artsberg, 2005). Som revisor är det därför viktigt att skapa sig förståelse för olika redovisningsregelverk och hur dessa används i olika situationer.

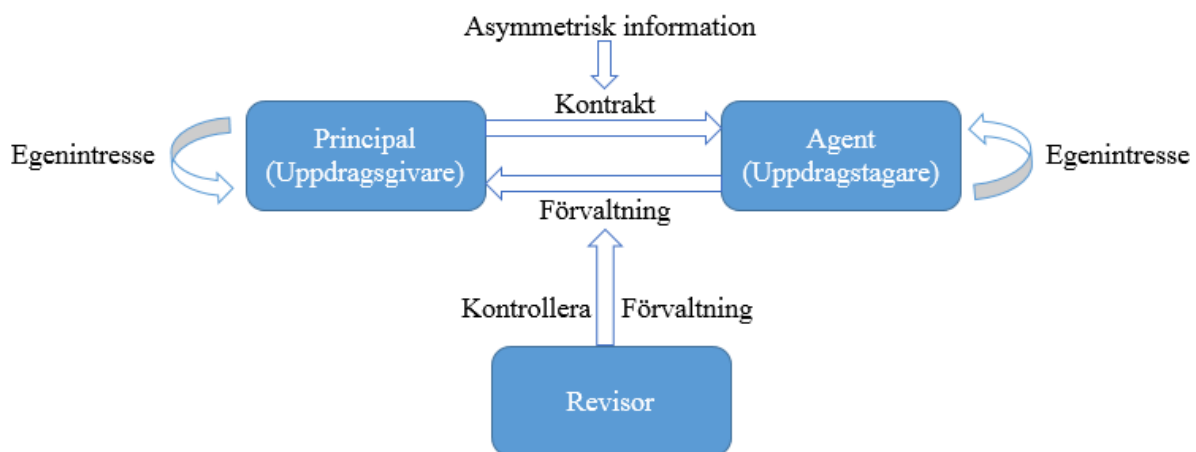
Agentteorin uppstod på 70-talet som en följd av ökad uppmärksamhet om redovisningens politiska natur (Artsberg, 2005). Agentteorin beskriver främst det förhållande som finns mellan principalen (uppdragsgivaren) och agenten (uppdragstagaren). Det finns ett förhållande mellan dessa parter där agenten har fått förtroende att utföra uppdrag åt principalen och teorin har utvecklats för att förklara hur individer väljer att handla i ett sådant förhållande (Eisenhardt, 1989). Agentteorin utgår från att alla aktörer är rationella och nytto-maximerande vilket ger en konfliktartad relation då agenten försöker utöka sin nytta på principalens bekostnad (Artsberg, 2005).

Eisenhardt (1989) menar att två problem uppstår i principal-agent relation. Det första problemet är att det kan finnas meningsskiljaktigheter i fråga om målbild hos de båda parterna vilket kan bidra till intressekonflikter. Påföljderna av dessa meningsskiljaktigheter blir att principalen måste kontrollera agentens arbete vilket är både problematiskt och kostsamt. Exempelvis kan detta gälla vid val av redovisningsmetod då agenten förväntas välja den metod som ger högst egen vinning (Artsberg, 2005). Det andra problemet är att åsikter mellan parterna kan gå isär i fråga om risktagande. Beroende på riskpreferenser kan de olika parterna föredra att vidta olika åtgärder vid riskfyllda beslut (Eisenhardt, 1989). Då exempelvis aktieägare satsar egna pengar i företag kan det från deras sida finnas en ovilja att fatta riskfyllda beslut. Det kan därför vara

av stor vikt för principalen att hitta agenter med ett liknande tankesätt vad gäller målbild och risktagande (Eisenhardt, 1989).

3.1.1 Revisorns roll i agentteorin.

Revisorn fungerar som en oberoende part i agentteorin, vars mål är att granska finansiell information och förvaltning för att minska informationsasymmetrin mellan företag och intressenter. Principalen tar därför hjälp av revisorn vid granskningen av företaget för att kontrollera att agenten arbetar utifrån principalens målbild. Revisionen leder till en ökad transparens och tillförlitlighet till de publicerade siffrorna. Ökad tillförlitlighet innebär en minskad informationsasymmetri. Revisorn kommer att anlitas så länge den ekonomiska nyttan i granskningen överstiger kostnaden (Artsberg, 2005). Nedan följer en sammanfattande illustration som förklarar agentteorin.

Figur 3.1 - Förenklad illustration av agentteorin

3.2 Regel- och principbaserad redovisning

Nationalencyklopedin (2014) definierar en princip enligt betydelsen *yttersta grund* eller *förutsättning*. Några andra ord som används är *handlingsregel* och *allmän riktlinje för handlande*. Svenska Akademiens Ordlista (2014) beskriver regel som *norm* vilken man ska rätta sig - eller bör rätta sig efter. Vår tolkning utifrån detta är att en princip är en grundidé om något och en regel är en tvingande bestämmelse.

3.2.1 Principiella skillnader

För att särskilja vad som är regelbaserat och principbaserat inom redovisningsreglering måste man titta på hur mycket bedömningar som görs i respektive system (Wüstemann & Wüstemann, 2010). Regelbaserade regelverk innehåller stark vägledning för hur räkenskaperna ska upparbetas. Grunden för den regelbaserade redovisningen är klara detaljregler och tydliga riktlinjer. Det finns begränsad möjlighet till professionella bedömningar och det lämnas lite utrymme till egna tolkningar (Collins et al., 2012). Den regelbaserade redovisningen är av extensionell karaktär vilket innebär att det finns huvudregler följt av undantag från dessa (Bradbury & Schröder, 2011). Särskilda kriterier, trösklar, schablonmetoder och begränsning i omfattning är några nyckelord som omnämns återkommande i flera regelverk. Det principreglerade regelverket däremot innehåller begränsad vägledning och ställer därför krav på professionella bedömningar och tolkningar i arbetet med uppförandet av räkenskaperna (Nelson, 2003). Den utgår från intentionella definitioner vilket innebär att en grupp kategoriseras av ett antal gemensamma drag (Bradbury & Schröder, 2011).

Bennett et al. (2006) tittar även på klassificeringen av principbaserade regelverk. Klassificeringen gjordes utifrån hur många bedömningar som behövdes i ett regelverk. De konstaterade att ett regelverk som anses regelbaserat kräver färre professionella bedömningar vilket stärker tesen. I fråga om ett regelverk som anses principbaserat var förhållandet omvänt. Slutsatsen som Bennett et al. (2006) drar är att olika vikt läggs på de kvalitativa egenskaperna i standardernas föreställningsramar.

Bennett, Bradbury och Prangnell (2006) menar att det inte finns en allmänt accepterad definition och att uppdelningen därför inte har någon betydelse i annat än relativa termer. Det är inte nödvändigt att ett regelverk är principbaserat bara för att den innehåller färre regler. Det kan istället bero på att regelverket är mer konservativt, vilket exempelvis innebär att färre tillgångar, så som leasing, tillåts aktiveras i balansräkningen. Eftersom balansering av en tillgång oftast har ett upplysningskrav i principbaserad redovisning kommer det att finnas fler regler än i det motsatta förhållandet. Detta anses vara bevis på att det är regelverkets utformning snarare än antalet regler som gör att det klassas som princip- eller regelbaserat. Detta kan exemplifieras genom att titta på bestämmelser kring forskning och utveckling (FoU). För dessa har konstaterats att de standarder som är mer konservativa kräver ett mindre antal regler trots att det är regelbaserat. De regelverk som är mindre konservativa tillåter aktivering av FoU men innehåller samtidigt fler regler men klassas som principbaserade (Bennett et al., 2006).

I US GAAP, som i allmänhet klassificeras som regelbaserat läggs fokus på jämförbarheten, medan det principbaserade IFRS istället är centrerat kring att den finansiella rapporteringen ska ge en rättvisande bild av företaget. Anledningen till att exempelvis IFRS av många klassas som principbaserat menar Nelson (2003) beror på att regelverket är yngre än sin amerikanska motsvarighet. Det har därför inte hunnit samla på sig lika många regler som US GAAP.

3.2.2 Regelbaserat regelverk

Det huvudsakliga syftet med den regelbaserade redovisningen är att skapa jämförbarhet och minska skillnader i redovisningen mellan olika företag (Collins et al., 2012). Enligt Nelson (2003) uppnås högre jämförbarhet på två sätt i ett regelverk; genom införandet av tydliga och exakta tröskelvärde samt genom en stor mängd regler. Att tillföra en stor mängd regler är dock motstridigt till vad Bennett et al. (2006) kommer fram till i sin forskning. I många fall är det terminologin som faller avgörande. I en regelbaserad standard används ofta precisa begrepp som *tillgången ska skrivas av på fem år* vilket är bevis på ett exakt tröskelvärde. I den principbaserade motsvarigheten används istället begrepp som *väsentligt* eller *betydande kontroll*. Det regelbaserade systemet ger inte något utrymme för tolkning vilket bör öka likformigheten i rapporteringen och därmed jämförbarheten i förhållande till den principbaserade motsvarigheten (Nelson 2003).

Alla är inte överens om att regelbaserade standarder ökar jämförbarheten mellan företag. Wüstemann och Wüstemann (2010) säger att ett exakt tröskelvärde inte nödvändigtvis skapar bättre jämförbarhet. De exemplifierar detta genom att visa på en regel som säger att en skyldighet endast ska tas upp om det finns 50 procents risk för resursutflöde. Konsekvensen blir att ett företag som har 2 procents risk för resursutflöde inte har samma förutsättningar som ett annat som har 49 procent då inget av företagen måste ta upp det enligt regeln. Därför blir det huvudsakliga syftet med redovisningen i en regelbaserad kontext snedvridet eftersom jämförbarhet inte alls skapas, snarare tvärtom. Vidare menar de dock att ett regelbaserat synsätt har fått oförtjänt mycket kritik eftersom US GAAP oftast är det regelverk som används när exempel ska göras. US GAAP är i många fall baserat på exakta tröskelvärden av mycket hög detaljnivå. Även om det är naturligt att den vetenskapliga debatten oftast kretsar kring US GAAP menar Wüstemann och Wüstemann (2010) att det är viktigt att inte glömma bort att det finns andra regelbaserade standarder som inte har samma utformning.

Nelson (2003) säger också att den regelbaserade redovisningen ökar exaktheten i redovisningen. Men den skapar å andra sidan överdriven och onödig komplexitet i såväl

redovisningen som vissa transaktioner för att komma runt en tröskel i reglerna. Vidare menar han att regler uppkommer efter hand som situationer uppstår vilka kräver svar. Ett ökat antal regler kan också leda till att regelverket blir svårare att tolka för användaren vilket visar att det inte finns en allmängiltig lösning. Frågan huruvida fler regler förtydligar eller försvårar varierar från regelverk till regelverk (Nelson, 2003). Nobes (2005) föreslår att antalet regler kan minskas i flera standarder, detta genom att identifiera och skapa bättre principer. Han menar samtidigt att det många gånger finns ett behov av detaljerad vägledning i praktiken, framförallt när det gäller bedömningar rörande verkligt värde.

Ett regelbaserat system minskar riskerna för stämningar eftersom reglerna är tydligare och inte grundas på bedömningar. En förutsättning är att reglerna efterföljs. Om reglerna följs är det enklare för företagen att peka på en specifik regel som tillämpats och därigenom försvara sitt handlande i en eventuell tvist. Detta är givetvis mer intressant i USA där det finns en helt annan skadeståndskultur jämfört med övriga världen (Donelson & Mergenthaler, 2012).

3.2.2.1 Legal form

Regelbaserade standarder minskar möjligheterna att göra val som kan leda till en mer rättvisande bild (Collins et al., 2012). I det regelbaserade US GAAP är det inte tillåtet att frångå detaljreglerna även om användningen leder till en missvisande bild. Reglerna bygger på legal form snarare än ekonomisk verklighet, vilket innebär att den legala strukturen är viktigare än de faktiska ekonomiska omständigheterna. Teorin är i grunden omvänd i principbaserad redovisning då ekonomisk verklighet premieras snarare än legal form. Detta nämndes i litteraturen för första gången 1970 i ett utkast från Accounting Principles Board från American Institute of Certified Public Accountants, idag känt som AICPA. De skriver att externredovisning syftar till att visa de ekonomiska omständigheterna kring en händelse. Detta även om den legala formen i form av avtal, lagar eller andra juridiska omständigheter skiljer sig något och behandlas på ett annat sätt. Vidare trycker de på att redovisare ska föredra ekonomisk substans så att informationen från redovisningen återspeglar den ekonomiska verkligheten bättre, vilket ökar värdet på informationen som ges (AICPA, 1970). För att placera det i en modern kontext kan reglering kring leasing nämnas. Nobes (2005) menar att flera exakta regler och ett synsätt där de juridiska omständigheterna prioriteras framför faktiska affärshändelser gör att företag kan manipulera sin rapportering genom att lägga sig strax under tröskelvärdet. Vad gäller leasing kräver IFRS att en leasad tillgång tas upp i balansräkningen när riskerna och fördelarna med tillgången väsentligt överförs på leasing-tagaren. Detta är ett

typexempel på *substance over form* (ekonomisk verklighet över legal form). I den amerikanska motsvarigheten finns det istället en exakt gräns uttryckt i procent för när tillgången ska balanseras vilket ökar tydligheten, men även chanserna till manipulation. I det principbaserade synsättet är utgångspunkten vem som faktiskt kontrollerar tillgången. Kontrollen enligt Nobes (2005) ger tillräcklig tydlighet och gör att behovet av en exakt procentsats blir överflödigt. Tröskelvärdets enda egenskap i det fallet är enligt honom att öppna dörrar till medvetet missvisande räkenskaper. Förhållandet i US GAAP där den legala formen står över faktiska omständigheter har intensifierat debatten kring redovisningsstandarder i USA. En diskussion huruvida den regelbaserade redovisningen ska överges till förmån för ett principbaserat system har pågått sen den ökända Enron-skandalen i början på 2000-talet. I fallet med Enron var det just detaljregler om kontroll av dotterbolag som gjorde att dessa systematiskt kunde belastas med kostnader och oriktigt värderade tillgångar (Nobes, 2005).

Sammanfattningsvis kan sägas, precis som flera forskare är inne på, bland annat Mainnes, Bartow, Fairfield, Hirst, Iannaconi, Mallet, Schrand, Skinner och Vincent (2003), att reglerna ger möjlighet för företagsledningar att manipulera sina siffror. Motiveringen är att reglerna följs så som de är skrivna vilket inte bara ger en felaktig bild av företagen utan det försvårar också arbetet för analytiker, myndigheter och revisorer.

3.2.3 Principbaserat regelverk

Principbaserade regelverk är de mest använda i världen, med USA som det stora undantaget (Heffe, 2004). Utgångspunkten är ekonomisk substans snarare än legal form vilket enligt tidigare definition innebär att återspeglingsen av en transaktion i redovisningen ligger närmre verkligheten.

Principbaserad redovisning innebär en ökad flexibilitet vilket ökar tillämpbarheten i fler situationer. Dessutom kan principerna utnyttjas unikt i varje situation vilket enligt Mainnes et al. (2003) förbättrar redovisningen. Att flexibiliteten ökar är något som även Phillips, Drake och Luehlhing (2010) tar upp då de menar att det principbaserade synsättet är det bästa för att ge en korrekt återspeglingsen av verkligheten. Syftet med exempelvis IFRS är att ge en rättvisande bild. Med ett principbaserat synsätt kan detta uppnås med framgång. I jämförelse med den regelbaserade motsvarigheten är det enligt Wüstemann och Wüstemann (2010) större sannolikhet att redovisningens syfte uppnås i ett principbaserat sammanhang.

3.2.3.1 Kvalitetspåverkan

De flesta av dagens forskare inom ämnet däribland annat Agoglia et al. (2011) och Collins et al. (2012) har kommit fram till att en principbaserad redovisning med stor sannolikhet leder till mer transparens och högre kvalitet. Wüstemann och Wüstemann (2010) menar att företagsledningen ges möjlighet att välja den metod som passar företaget bäst i en principbaserad kontext. Samma författare menar dock att det finns risk att ledningen i sin partiska ställning tar ett beslut som passar dem bäst även om det inte är det ultimata för företaget och dess intressenter. Dessutom leder avsaknaden av exakta gränser till sämre jämförelsebarhet med professionella bedömningar som den avgörande faktorn (Collins et al., 2012). Ett exempel på professionella bedömningar tas upp av Nobes (2005) som berör kostnader för forskning och utveckling i det principbaserade IFRS. Området lämnar mycket till användarens förmåga att göra bedömningar och tolkningar vilket i många fall är komplext och kan påverka rapporteringen negativt. Ett större antal bättre regler menar Nobes (2005) kan öka tydligheten.

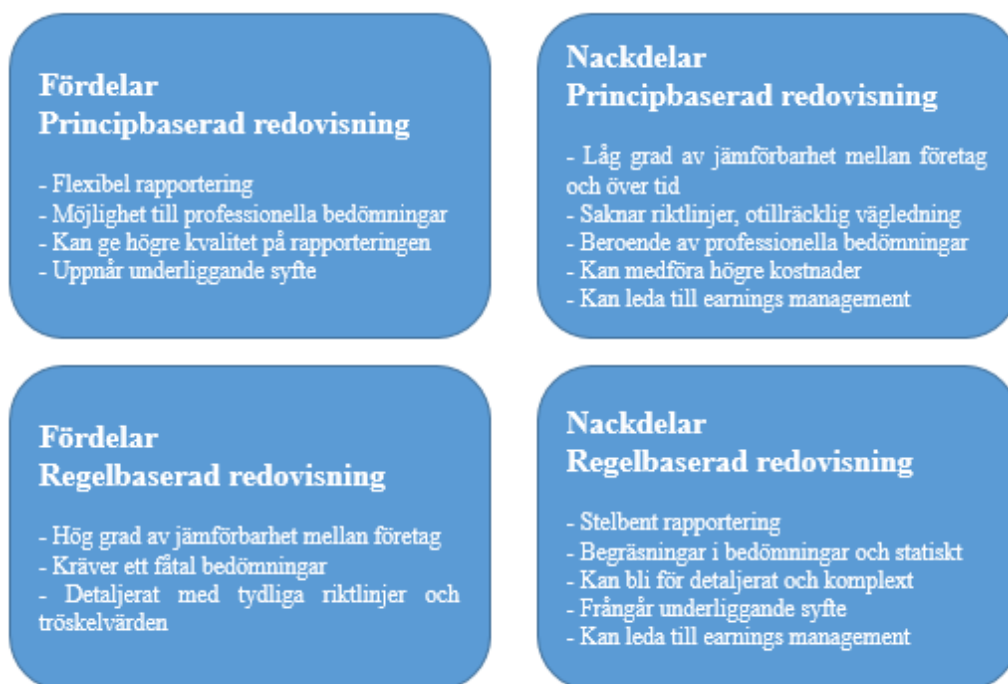
Sunder (2009) ställer sig dock frågande till om det konsensus angående kvalitetsförbättring som i många fall råder bland flera forskare då han menar att det inte går att jämföra kvaliteten på ett regelverk. Det finns inte några allmänt accepterade tillvägagångsätt för detta. Nobes (2005) menar att bristfälliga principer skapar ett behov av regler och dessutom medför att av företagen självvalda metoder uppkommer, vilket kan resultera i undermålig jämförbarhet. Även Alexander och Jermakovicz (2006) riktar kritik ur ett jämförbarhetsperspektiv eftersom principerna inte ger tillräcklig struktur för de bedömningar som krävs. Agoglia et al. (2011) delar åsikten och säger att jämförbarheten försämras på grund av beroendet av bedömningar. Nelson (2003) är inne på samma linje och säger att principbaserade system enkelt kan tolkas som inkonsekventa, vilket även Wüstemann och Wüstemann (2010) stödjer.

Amerikanska FASB kom i en undersökning fram till att ett principbaserat tillvägagångsätt skadar jämförbarheten genom att tolkningarna av principerna skiljer sig mellan företag. I undersökningen kom man också fram till att det kan bli mycket kostsamt att implementera ett principbaserat system framförallt i USA. Detta på grund av en lång tradition av regelbaserad redovisning i kombination med mycket detaljerade regler. Det krävs enorma insatser i utbildning och träning för såväl de som förbereder räkenskaperna men också för revisorerna som granskar dem. Principbaserade standarder kräver också mer av de tillsynsorgan som övervakar diverse marknader, börser och företag. Det beror just på mindre vägledning i principerna och istället en större del som beror av professionella bedömningar. Robert Herdman, tidigare Chief Accountant för den amerikanska tillsynsmyndigheten SEC, uttalade

sig i frågan och föredrog ett principbaserat system. Han poängterade samtidigt riskerna eftersom det kräver mer ansvar från företagen, branschen och normgivarna (McEnroe, 2013).

3.2.4 Sammanställning av för- och nackdelar

Följande matris visar en kort sammanställning av de för- och nackdelar som presenterats av de båda synsätten ovan. Matrisen är inte heltäckande utan fyller endast funktionen att skapa överskådlighet och förtydliga det som diskuterats i tidigare avsnitt.

Figur 3.2 - Sammanställning av princip- och regelbaserad redovisning

3.3 Earnings management

Earnings management inträffar då företagsledningen använder olika typer av bedömningar eller strukturering av transaktioner för att på så sätt missleda intressenter i den finansiella rapporteringen. Earnings management åstadkoms via en tolkning av det regelverk och den finansiella information som finns. Denna resultatmanipulering kan göras både för att öka och för att minska företagets värde, beroende på vad det finns för incitament i enlighet med agentteorin. Redovisningen framställs annorlunda än sitt verkliga värde för att vinna fördelar i olika situationer (Healy & Wahlen, 1999). Nelson, Elliot och Tarpley (2002) visar i sin studie att earnings management förekommer på flera områden inom redovisning, mest frekvent då det handlar om reserver. Risken att som företagsledare utöva earnings management delas upp i ekonomiska incitament samt information om möjligheter i standarder. Existerar denna

mentalitet hos företagsledningen är det enligt teorin stor sannolikhet att redovisningen kommer att innehålla earnings management (Rentflo & Hooks, 2005). Rentflo och Hooks (2005) föreslår också att företagsledningen uppmuntras till earnings management om det finns många redovisningsbeslut vilket försvårar för revisorn att upptäcka felaktigheterna. Finns det möjlighet att välja redovisningsmetod kommer företagsledningen att välja den metod som kommer ge högst egen vinning (Artsberg, 2005).

3.3.1 Regelverkens påverkan

Enligt Rentflo och Hooks (2005) har mycket av debatten kring earnings management varit relaterad till om företag använder sig av regel- eller principbaserad redovisning. Det finns forskning som visar att de båda redovisningsalternativen öppnar för earnings management, men på olika sätt. Detta är något standardsättare måste ha i åtanke under utvecklandet av standarderna (Nelson, 2003). Teoretiskt är det dock svårt att hitta ett optimalt läge då det finns för- och nackdelar i fråga om earnings management i båda systemen. Rentflo och Hooks (2005) menar därför att i utvecklingsfasen måste standardsättarna sätta sig in i de beslut som redovisningsansvariga kommer att stå inför för att hitta en optimal och skräddarsydd lösning för enskilda standarder. Det blir då lättare att upptäcka de risker som finns för earnings management och därmed inskränka dessa.

Under regelbaserad redovisning finns det möjlighet att strukturera transaktioner för att få önskad effekt i redovisningen (Nelson, 2003). Rentflo och Hooks (2005) menar att under standarder med få bedömningar kommer revisorn ha ett lättare jobb då försök till earnings management kommer att bli uppenbara och därför bli upptäckta. Nelson et al. (2002) förklarar dock att försöken till earnings management kommer att vara fler under precisa standarder och att revisorer mindre troligt kommer att ingripa för att göra justeringar i rapporteringen. Segovia et al. (2009) stödjer detta påstående då de förklarar att revisorn är mer villig att låta klienten hantera resultatet vid regelbaserad redovisning. Dock menar Gibbins (2002) att mer precisa standarder leder till strukturering av transaktioner istället för opportunistiska tolkningar. Standarderna förklaras då som en typ av recept för att utöva earnings management.

När en principbaserad redovisning används finns det istället möjlighet att utöva earnings management med hjälp av en aggressiv tolkning av standarderna. Detta är effekterna av att standarderna är oprecisa och bedömningarna blir subjektiva då företagsledningen har incitament till ett visst beslut (Nelson, 2003). Det menar Segovia et al. (2009) kommer innebära

att revisorn måste lägga ner mer tid och resurser för att argumentera för sin sak i bedömningsfrågor.

Nelson (2003) menar att ett företags redovisning kommer att innehålla earnings management då det finns incitament för företagen, oberoende om standarderna är princip- eller regelbaserade. För att komma till bukt med problemet behövs en kombination av starka tillsynsorgan och standarder. Dessa måste vara tillräckligt inexakta för att enbart efterföljande av regler inte ska ge skydd, utan att det också krävs en viss mängd tolkning. Dessa bedömningar görs vanligtvis i en mängd situationer vid framställandet av finansiell information, exempelvis uppskattningar av ekonomisk livslängd för tillgångar och uppskjuten skatt (Healy & Wahlen, 1999).

3.3.2 Revisorn och Earnings management

Earnings management berör främst framställandet av finansiell information gjord av företagsledningen. Detta kommer även att påverka revisorn då deras arbete går ut på en granskning av denna information. Enligt Cohen et al. (2013) är inskränkningen av earnings management en av revisorns viktigaste uppgifter. Revisorns uppgift är att gå igenom redovisningen och se om det finns skillnader mellan faktiskt och redovisat resultat. Finns det felaktigheter i redovisningen så ska revisorn bedöma om det är ett försök till earnings management och om det i så fall bör skrivas en ören revisionsberättelse. Därför är det viktigt att revisorn agerar professionellt i sin roll som kvalitetssäkrare och ser till så att försök till earnings management inte kommer ut på marknaden. Det är av stor vikt för alla intressenter, från aktieägare till standardsättare (Nelson et al., 2002).

3.4 Standardernas påverkan på revisorn

Agoglia et al. (2011) menar att ett principbaserat system, så som IFRS, kommer att innebära högre kvalitet på den finansiella informationen och i förlängningen revisionen. Andra forskare, som Ball (2006) och Niemeier (2008), den sistnämnda genom Cohen et al. (2013), menar däremot att kvaliteten istället beror på styrkan hos övervakande myndigheter i landet. Detta blir ett problem vid införandet av IFRS då länder runt om i världen använder sig av egna myndigheter med olika maktinflytande. Problemet visar sig inte minst när man diskuterar aggressiv rapportering och earnings management.

3.4.1 Revisorns agerande

Cohen et al. (2013) undersöker i sin studie hur princip- och regelbaserade regelverk påverkar revisorns bedömning under starka och svaga övervakande myndigheter. I undersökningen har de valt att manipulera årsredovisningar, närmare bestämt redovisningen av leasing, för att se om de olika regelverken bidrar till effekter i fråga om aggressiv rapportering. Leasing är en standard där redovisningsansvariga redovisar aggressivt genom att lämna skulden utanför redovisningen och därmed medvetet blåser upp balansräkningen. Studien gjordes för att se om revisorn blir mer restriktiva i sin syn på aggressiv rapportering i de olika standarderna. Detta är ett av de viktigaste målen inom revision för att på så sätt framställa företagen enligt ett rättvisande värde. Resultatet visar att revisorn är mer benägen om att begränsa aggressiv rapportering under principbaserade regelverk oberoende av myndigheter. Vidare visar resultatet att revisorn begränsar aggressiv rapportering mer då myndigheterna har mindre maktinflytande (Cohen et al., 2013). En möjlig förklaring till detta kan vara att revisorerna känner sig mer begränsade under starkare myndigheter. De känner sig mer ifrågasatta och vågar därför inte använda sitt professionella omdöme i samma utsträckning. En annan förklaring kan vara en större inneboende risk i företagen då redovisningsansvara ser större risk att utöva aggressiv rapportering (Agoglia et al., 2011).

I studien gjord av Jamal och Tan (2010) undersöks hur olika typer av revisorer påverkar den finansiella rapporteringen under princip- och regelbaserade standarder. Revisorerna i studien är princip-, regel- eller kundorienterade och även här används leasing som en måttstock för att titta på revisorns agerande. Resultatet visar att när regelbaserade standarder är obligatoriskt spelar det ingen roll vilken typ av revisor som granskar; viljan att rapportera aggressivt kvarstår hos den redovisningsansvariga. I principbaserade standarder får istället valet av revisorstyp större inverkan på den aggressiva rapporteringen. När en principorienterad revisor granskar ett företag som använder principbaserade standarder är sannolikheten större att rapporteringen blir mindre aggressiv. Det visar på en större förståelse för varandra och en större acceptans mot revisorns professionella bedömningar (Jamal & Tan, 2010).

Hackenbrack och Nelson (1996) visar dock att revisorn i mer oprecisa standarder är villig att acceptera redovisning där de själva finner incitament. De använder då svagheten i standarderna för att motivera sina beslut. Det finns en fara i detta då revisorn kan låta sig påverkas och kan därför inte vara helt objektiv i sin bedömning. Konsekvenserna kan bli att redovisade felaktigheter läcker ut på marknaden och kan komma att påverka intressenternas bedömningar. Det är därför viktigt för revisorn att se till intressenternas bästa och försöka agera så objektivt

som möjligt. Det blir enligt teorin lättare i ett regelbaserat system där det inte finns möjlighet för revisorn att göra opportunistiska tolkningar (Hackenbrack & Nelson, 1996).

3.4.2 Press från klienter

Då revisorn och klienten ingår ett förhållande där revisorn granskar och klienten betalar arvode kan det uppstå implikationer vad gäller incitament sinsemellan. Revisorn vill utföra sitt arbete på ett tillförlitligt sätt men inte riskera att förhållandet tar skada. Denna faktor tillsammans med press från klienter kan leda till att revisorn väljer att ändra på beslut till fördel för företaget i fråga (Segovia et al., 2009). Företagsledningen vill enligt agentteorin använda redovisning som framställer dess ekonomiska position fördelaktigt. De försöker därför hitta argument för att använda sig av en viss redovisning och därigenom sätta press på revisorn (Jamal & Tan, 2010). Det finns forskning som visar att revisorn försöker vara så tillmötesgående som möjligt för att bibehålla klientrelationen och det finns därför risk att aggressiv rapportering förekommer och godkänns. Pressen från klienter förekommer både vid princip- och regelbaserad redovisning, men på olika sätt (Segovia et al., 2009).

Hackenbrack och Nelson (1996) menar att standarder måste minska incitamenten för revisorn att tillåta aggressiv rapportering. Därför kan det finnas en positiv effekt av att använda sig av regelbaserad redovisning vilket eliminerar risken att revisorn blir påverkad då det finns klara regler. Alla parter vet då vilka regler som gäller och det finns inget att argumentera för i olika situationer; det finns entydiga svar att vända sig till (Hackenbrack & Nelson, 1996). Dock visar Jamal och Tan (2010) att om revisorn är ordentligt orienterad i den principbaserade redovisningen minskar risken för att klienten pressar revisorn till obekväma beslut.

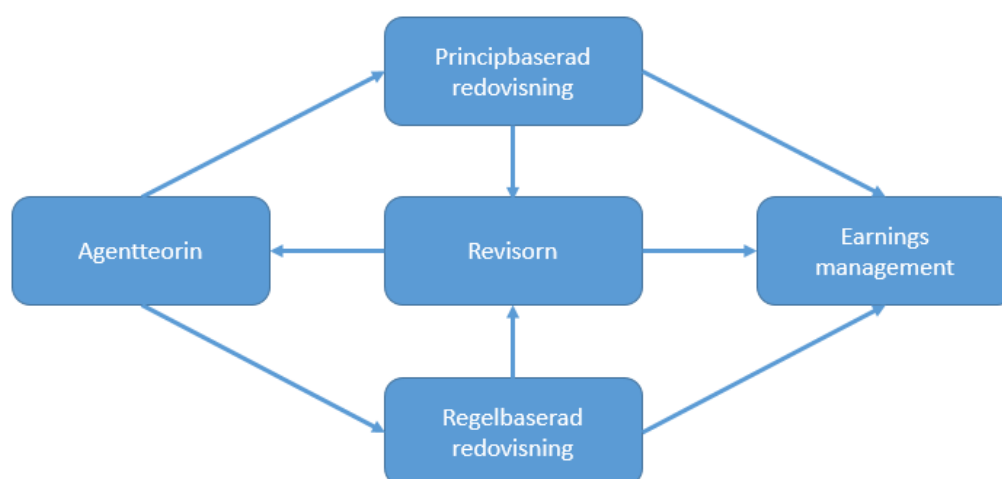
3.4.3 Övergångsrisk

Marden och Brackney (2009) menar i sin studie att övergången från US GAAP till IFRS, vilket kan likställas med att gå från princip- till regelbaserade standarder, kommer att öka revisionsrisken då det blir ett utökad antal bedömningar i redovisningen. Risken blir som störst då övergången sker hastigt. Det finns då ingen tid att lära sig systemet och användningen blir därför inte optimal. Detta leder till att revisorn kommer ha ett större jobb framför sig med utökade granskningsåtgärder för att kontrollera överensstämmelserna med principbaserade standarder. Vidare finns också en rädsla i att det kommer bli meningsskiljaktigheter mellan revisorn och klienten då bedömningar är en stor del i detta system. Detta kan leda till subjektiva bedömningar med delade åsikter vilket kan skada förhållandet (Marden & Brackney, 2009). I

ett principbaserat system sätts revisorn i en prekär situation då det blir svårare att argumentera att denne har mer rätt i specifika redovisningsfrågor (Nelson, 2003). En principbaserad redovisning ställer också högre krav på revisorers kunskap om både standarder och företag. Revisorn måste förstå i vilken utsträckning och hur företag använder sig av standarderna (Carmona & Trombetta, 2008). Dock finns det inte mycket vägledning om hur detta ska göras i praktiken (McEnroe & Sullivan, 2013).

3.5 Sammanställning av teoretisk referensram

I den teoretiska referensramen tar vi upp begrepp och ämnesområde som sekventiellt påverkar varandra och framförallt revisionen. De teorier vi har valt att ta upp är: agentteorin, princip- och regelbaserad redovisning, earnings management och standardernas påverkan på revisorn. Vår tankegång illustreras i bilden nedan. Då vi valde bland teorier var utgångspunkten att förstå hur princip- och regelbaserade standarder påverkar revisionen genom redovisning.

Figur 3.3 - Sammanställning av teoretisk referensram

I diskussionen om redovisningsstandarder har vi valt att ta avstamp i agentteorin där incitament angående självnyttomaximering gör att företagsledningen väljer redovisningsstandarder för att, i företagets, ögon framställas förmånligt. Företagsledningen har tilldelats uppdraget att förvalta företagets dagliga verksamhet i aktieägarnas intresse. Det uppstår problem då de båda parterna har olika syn på exempelvis målbild och risktagande och det krävs en oberoende granskning för att kontrollera så att förvaltningen sker på aktieägarnas villkor.

Agentteorin leder oss in på princip- och regelbaserade standarder. Den forskning vi har valt att titta på väljer i sin diskussion att klassificera US GAAP som regelbaserat och IFRS som

principbaserat. Dessa standarder utgår från olika sätt att se på redovisning där regler innebär en stark vägledning medan principer istället har mindre vägledning och mer bedömningsmöjligheter. Agentteorin visar att då det finns ett val av redovisningsstandarder kommer det, för företagen, mest nytto-maximerande alternativet att väljas.

Vid valet av redovisningsstandarder reser sig också frågan om regelverken kan överexploateras i vinstsyfte och utnyttjas för earnings management. Diskussionen om princip- och regelbaserad redovisning finns också inom detta område där forskare kommit fram till att earnings management återfinns i de båda regelverken men på olika sätt. Nelson (2003) menar att i den mer regelbaserade redovisningen kan transaktioner struktureras på ett sätt som leder till earnings management. Samma forskare har även kommit fram till principbaserad redovisning leder till earnings management genom en mer aggressiv tolkning då bedömningar ligger till grund för exempelvis värdering av byggnader.

Agentteorin visar även vilken roll revisorn har i relationen mellan företagsledningen och aktieägare/intressenter. Revisorn ska fungera som en oberoende granskare vars mål är att frambringa trovärdighet och ge försäkran om att finansiell information inte innehåller väsentliga fel. En av revisorns viktigaste uppgifter är att upptäcka och förhindra earnings management. Vidare har vi även valt att ta med teorier om hur revisorn påverkas av huruvida företag redovisar princip- eller regelbaserat. Här har exempelvis Cohen et al. (2013) i sin studie visat att revisorn är mer benägen att begränsa en mer aggressiv rapportering då företag använder sig av principbaserad redovisning.

Då vi betraktat den internationella debatten och använt denna på vårt ämnesområde i en svensk kontext bör man ha i åtanke att det finns stora skillnader mellan olika länder. Då det i princip endast är företag som använder IFRS och US GAAP som täcks finns det relativt lite sagt om mindre, nationella redovisningsstandarder. Exempelvis används US GAAP på *stora noterade* amerikanska företag medan K2 används på *mindre onoterade* företag i Sverige. Vi har ändå beslutat oss för att använda dessa teorier då det saknas liknande forskning på en nationell nivå. Kommande empirikapitel kommer att fylla i motsvarande områden inom Sveriges gränser. Genom intervjuer med revisorer direkt insatta i dessa områden hoppas vi kunna få de svar vi söker.

4. Institutionalialia

Vi börjar institutionalian med att gå igenom revisorns uppgifter i en svensk kontext. I detta kapitel går vi även närmare in på den svenska redovisningen med grundläggande information om lagstiftning och god redovisningssed. Det leder oss in på K-projektet som är utarbetat av BFN. Vi lägger sedan störst fokus på K2 och K3 för att titta på hur vida de är princip- och regelbaserade samt skillnader regelverken emellan.

4.1 Revisorn

Revisorns huvudsakliga uppgift är att granska företags löpande redovisning, årsredovisning samt styrelsens förvaltning av organisationen. ”Granskningen skall vara så ingående och omfattande som god revisionssed vid detta slag av granskning kräver” (ABL, 9:3). Detta görs för att intressenter måste kunna förlita sig på att den ekonomiska information som publiceras i bolagens bokslut. Revisionen skänker trovärdighet och gör att näringsliv och kapitalströmmar fungerar på ett smidigt sätt. Utan revisorn hade intressenter fått granska investeringsobjekt själva vilket i sin tur hade blivit ineffektivt (Carrington, 2010).

Målet med revisionen är att ge en rimlig försäkran om att den finansiella informationen stämmer överens med verkligheten. Anledningen till att revisionen endast ämnar ge en rimlig försäkran handlar om kostnads- och tidseffektivitet. Det hade inte varit effektivt om revisorn varit tvungen att granska varje transaktion för att säkerställa exakta årsredovisningar (Carrington, 2010). Därför brukar man inom revision prata om väsentlighet och risk, begrepp vi kommer att gå närmre in på i kommande avsnitt.

Det är idag inte obligatoriskt för alla företag att anlita en revisor då revisorsplikten för små privata företag togs bort 1 november 2010. För att omfattas av revisorsplikten krävs det att minst två av följande kriterier uppfylls: (1) Under av de två senaste räkenskapsåren har medelantalet anställda varit mer än 3, (2) haft en balansomslutning som uppgått till minst 1,5 miljoner, (3) haft en nettoomsättning som uppgått till minst 3 miljoner kronor (Skog, 2011). Revisorsplikten är därför obligatorisk för alla företag som omfattas av K2 och K3.

4.1.1 God revisionssed

Revisorn ska i sitt arbete förhålla sig till god revisionssed vilket är svenskt begrepp som visar hur revision ska utövas både praktiskt och etiskt. Begreppet är lagstadgat i ABL men

lagstiftaren låter branschorganisationer formulera innebörden. God revisionssed utgår ifrån *International Standards of Auditing (ISA)* och ges på svenska ut av branschorganisationen för redovisningskonsulter, revisorer och rådgivare vilken kallas FAR (FAR, 2006).

4.1.2 Revisionsprocessen

För att granskningen ska bli mer systematisk har en revisionsprocess utarbetats. Revisionsprocessen är en modell som hjälper revisorn i sitt arbete med att samla tillräckligt med information för att sedan göra ett kvalificerat uttalande i revisionsberättelsen. Revisionsprocessen kan i stora drag delas in i tre steg: planera revisionen, utföra granskningen och slutligen rapportering (Porter et al., 2008). Vi väljer att fokusera på planeringen och granskningen då det är dessa steg som innefattar väsentlighet och riskbedömning vilket är uppsatsens huvudfokus.

4.1.2.1 Planering

För att revisionen ska bli så effektiv som möjligt krävs extensiv planering. Enligt god revisionssed ska planeringen innehålla en revisionsstrategi och en granskningsplan (FAR, 2012: ISA 300). Revisionsstrategin ska i stora drag beskriva hur revisionen kommer att utföras, närmare bestämt vad och hur mycket information som ska samlas in samt vem som ska göra detta (Porter et al., 2008). Strategin hjälper revisorn att planera granskningsåtgärder som ska användas för att samla information. De två komponenterna ska vid behov uppdateras under arbetets gång (FAR, 2012: ISA 300)

En viktig del i planeringen är att lära känna företagets interna och externa miljö vilket exempelvis innefattar organisation, processer, marknad och ekonomi (FAR, 2012: ISA 315). Det hjälper revisorn vilka områden som innebär en större risk och därför kräver granskning. Detta är en dynamisk process som tangerar hela processen (Porter et al., 2008).

4.1.2.2 Granskning

Granskningsmetoderna revisorn har att välja mellan delas upp i två kategorier, granskning av företagets interna kontroller samt substansgranskning. Vilken metod som används är upp till revisorns bedömning (Carrington, 2010). Den interna kontrollen är företagets redskap för att se till att den finansiella informationen dokumenteras på ett tillförlitligt sätt. Detta är något som direkt påverkar redovisningen och blir därför en viktig faktor för revisorn att titta närmare på. Exempel på intern kontroll är system som definierar behörighets- och ansvarsområden.

Omfattningen av granskningen beror på hur den interna kontrollen ser ut, anser revisorn exempelvis att det finns stora brister krävs mer extensiva åtgärder för att minska risken. För att bilda sig en uppfattning gäller det att förstå redovisningssystem och närliggande interna kontroller, dess effektivitet och efterlevnad (Carrington, 2010).

Substansgranskningen innebär en mer direkt granskning av företagets räkenskaper. Revisorn tittar på hur transaktioner skett och vad som ligger bakom de redovisade siffrorna i balans- och resultaträkningen. Substansgranskningen delas vanligtvis upp i två olika metoder; analytisk granskning och detaljgranskning. Vid den analytiska granskningen kontrollerar revisorn samband av finansiell och icke-finansiell data. Det kan öka förståelsen för verksamheten och underlätta resterande granskning. Detaljgranskningen är en mer direkt metod där revisorn kontrollerar och verifierar transaktioner och saldon mot dess underlag. Det krävs från revisorns sida att beakta båda delarna (Carrington, 2010).

4.1.3 Väsentlighet

Ett av de mest fundamentala begreppen inom revision är väsentlighet och kan kopplas samman med att revision ska ge en rimlig försäkran om att den finansiella informationen stämmer. Väsentliga felaktigheter inom revision är felaktigheter som skulle kunna påverka beslutet hos intressenter (Carrington, 2010). Det innebär att revisorn måste allokera sina resurser dit det i den finansiella rapporteringen finns störst risk att felaktigheter kan förekomma. Detta är något som måste göras i planeringen inför varje revision. Väsentligheten spelar en central roll då det är den som bestämmer om revisorn kommer välja att vara tvungen att påpeka eller godkänna felaktigheterna (Gordeeva, 2011). Den används således som ett verktyg för att kostnadseffektivisera revisionen vilket betyder att arvoden kan hållas på en rimlig nivå. Om revisionen varit mer omfattande hade det inneburit högre arvoden och i förlängningen negativa effekter för både företag, ägare och investerare (Carrington, 2010). Väsentlighet är ett teoretiskt accepterat koncept men desto mer omdiskuterat när det kommer till praktisk applicering (Tuttle, Coller & Plumlee, 2002).

För att kunna göra bedömningen gäller det att ha kunskap om företag, deras finansiella rapporter och affärsområden (FAR, 2012: ISA 320). Fastställandet av väsentligheten avgörs genom professionell bedömning från den enskilda revisorn och ska göras tidigt i revisionen (FAR, 2006). Revisorn gör denna bedömning baserat på ett flertal faktorer, däribland hur företag och affärsområde ser ut. Fastställandet beror också på vilka som kommer att använda den finansiella rapporten vilket revisorn även måste bedöma (Porter et al., 2008). McKee och Eilifsen (2000)

argumenterar för att väsentlighetsbedömningar är viktiga att lägga ner arbete på för att behålla investerarnas tillit.

Begreppet används som en tröskel som visar om felaktigheterna är väsentliga eller oväsentliga. Väsentliga felaktigheter kan vara både kvalitativa och kvantitativa till karaktären vilket försvårar processen (Mckee et al., 2000). Kvalitativa felaktigheter är väsentliga i fråga om storlek medan kvantitativa är väsentliga då felaktigheter kan aggregeras och därigenom ge negativa effekter. Förhoppningsvis ska revisorn kunna nå en acceptabel väsentlighetsnivå och kunna skriva en ren revisionsberättelse utan anmärkningar. Den acceptabla väsentlighetsnivån bestäms i planeringsfasen specifikt för varje företag. Till sin hjälp kan revisorn använda sig av olika utgångspunkter så som förra årets vinst eller eget kapital (Carrington, 2010). Om revisorn däremot hittar betydande fel krävs det justeringar i redovisningen. Revisorn ansvarar för att påpeka detta för ledningen som i sin tur ska utföra korrigeringarna. Om korrigeringarna inte görs och felen innebär väsentliga fel måste revisorn fundera på att skriva en oren revisionsberättelse (Carrington, 2010).

4.1.4 Risk

Väsentlighet är nära sammankopplat med revisorsrisken vilket är den risk som finns att revisorn gör ett felaktigt uttalande baserat på den information som hämtats. Även risken hänger samman med den felmarginal som användarna antas ha. Har användarna en hög felmarginal innebär detta mindre risk för revisorn (Carrington, 2010). Risken delas upp i två komponenter; (1) risken att den finansiella informationen är felaktigt framställd och (2) att revisorn inte lyckas upptäcka felaktigheterna (Porter et al., 2008). Revisorsrisken bedöms genom en modell bestående av följande komponenter; Inneboende risk, kontrollrisk och upptäcktsrisk.

4.1.4.1 Inneboende risk

Den inneboende risken är risken att det finns felaktigheter i företagets redovisning på påståendenivå. Felaktigheterna hade kunnat ge en missvisande bild av företaget och i förlängningen kunnat påverka intressenter (Carrington, 2010). Den inneboende risken bedöms varierande för olika transaktioner och områden, exempelvis är komplicerade uppskattningar med betydande belopp ett riskfyllt område (FAR, 2012).

4.1.4.2 Kontrollrisk

Kontrollrisken fokuserar på den interna kontrollen som finns i företag. Detta är närmare bestämt regler, riktlinjer och rutiner som finns till för att företagets processer ska fungera effektivt vilket inkluderar redovisning av den finansiella informationen. Den interna kontrollen kan inte helt eliminera risken för felaktigheter då systemen alltid innefattar begränsningar i form av mänskliga fel och misstag (FAR, 2012: ISA 200).

4.1.4.3 Upptäcktsrisk

Upptäcktsrisken är risken att revisorn inte upptäcker fel i redovisningen som inte upptäckts av den interna kontrollen. Det är den enda delen av modellen som revisorn direkt kan påverka och därför är det noga att planera åtgärder (Carrington, 2010).

4.1.4.4 Revisionsrisk

Formeln för revisionsrisk ser ut enligt följande:

Figur 4.1 - Revisionsriskmodellen

Revisionsrisken är konsekvensen av hur inneboende-, kontroll- och upptäcktsrisken uppskattas. Det kan förklaras som de felaktigheter hos olika saldo och transaktionsslag som inte upptäcks av varken företagets interna kontroller eller revisorns granskningsprocess. Enligt ISA 330 är det viktigt för revisorn att bilda sig en uppfattning om risken för att kunna vidta rätt åtgärder. Formeln används mest som ett planeringsverktyg där revisorn på ett överskådligt sätt kan se hur de olika faktorerna hänger ihop (Carrington, 2010). Den ger också indikationer på hur stora granskningsåtgärder som måste vidtas då upptäcktsrisken fungerar som en residual för att komma fram till en rimlig revisionsrisk. Anser revisorn att inneboende- och kontrollrisken är hög innebär det att granskningen måste vara mer ingående för att minska upptäcktsrisken. Även inom revisionsrisk handlar bedömningarna om professionellt omdöme (Carrington, 2010).

4.1.5 Sambandet mellan väsentlighet och risk

Begreppen risk och väsentlighet hänger ihop och det finns ett omvänt samband. Ju högre risk som bedöms av revisorn, desto lägre blir väsentlighetstalet och tvärtom. Risken har alltså en direkt påverkan på vilken väsentlighet som används i enskilda revisioner. Även effektiviteten

på revisionen kan kopplas in. Anser revisorn att risken är liten innebär det en mindre och mer effektiv granskning. Om revisorn väljer att sätta en högre väsentlighetsnivå betyder det att revisorn bedömer att användarna kan tolerera ett högre fel utan att ändra sitt beslut. Även om det är svårt för revisorn att praktiskt bedöma hur risk och väsentlighet sätts är sambandet viktigt att iaktta i planeringsfasen av revisionen (Carrington, 2010).

4.2 Bakgrund redovisningsregler i Sverige

De senaste åren har utvecklingen inom redovisningsområdet varit mycket snabb. En betydande anledning är att svensk lagstiftning har anpassats till EG-rätten i kombination med ökat inflytande från internationella redovisningsstandarder. Den grundläggande uppfattningen inom svensk lagstiftning inom redovisningsområdet är att samma redovisningsprinciper ska tillämpas för alla företag, i största möjliga utsträckning (Broberg, 2010).

4.2.1 Lagstiftning

Svenska företags redovisning regleras främst i Bokföringslagen (1999:1078) och Årsredovisningslagen (1995:1554). BFL berör vilka som är bokföringsskyldiga, den löpande bokföringen och hur den ska upprättas samt hur bokföringen avslutas. Bokföringsskyldigheten ska fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed (BFL, 4:2). ÅRL innehåller bland annat lagar kring utformningen av årsredovisning, koncernredovisning, förvaltningsberättelse och värderingsregler. I ÅRL:s andra kapitel finns det föreskrivet att årsredovisningen ska upprättas i enighet med god redovisningssed och att räkenskaperna, där resultaträkning, balansräkningen samt noter inkluderas, ska ge en rättvisande bild av företagets ekonomiska ställning. Ytterligare några grundläggande redovisningsprinciper som tas upp och ska iakttas enligt ÅRL är exempelvis att företaget ska förväntas fortsätta sin verksamhet, samma principer för värdering och liknande ska användas från år till år för att skapa jämförbarhet, intäkter och kostnader ska tas upp under den period de är hänförliga och att tillgångar och skulder inte får kvittas mot varandra (ÅRL, 2:4).

4.2.2 God Redovisningssed

Då lagarna vid ett flertal tillfällen tar upp begreppet god redovisningssed måste det definieras tydligare. God redovisningssed beskrivs i förarbetena till BFL som en *faktisk förekommande praxis hos en kvalitativt representativ krets av bokföringsskyldiga* (FAR Redovisning, 2013).

Enligt Proposition 1995/96:10 som ligger till grund för nuvarande ÅRL är det upp till Bokföringsnämnden (BFN) att främja utvecklingen av god redovisningssed. BFN ska konkretisera innebörden av begreppet och ha inflytande över hur det ska bedömas i olika situationer. Lagstiftarna har alltså överlåtit BFN att definiera och utveckla begreppet, och god redovisningssed behandlas därför inte vidare i detalj i lagtexten (Proposition, 1995/96:10).

4.2.3 BFN

Bokföringsnämnden är en myndighet som står under Finansdepartementet. Arbetet de utför regleras av Förordning 2007:783 med instruktion för Bokföringsnämnden. Dess huvudsakliga uppgift är som ovan nämnt att främja utvecklingen av god redovisningssed och utarbeta allmänna råd inom sitt område. Arbetet leds av en nämnd vars ledamöter utses av regeringen (Proposition 1995/96:10).

BFN saknar normgivningsmakt i rättslig mening eftersom de rekommendationer som utfärdas är av karaktären allmänna råd och blir därmed inte är bindande ur ett formellt perspektiv. Deras rekommendationer kan få betydelse när en domstol prövar huruvida redovisningsskyldig upprättat redovisningen enligt god redovisningssed. BFN ger även ut en vägledning med kommentarer till de allmänna råden vilka ger stöd och information om hur arbetet med redovisningen ska se ut i ett praktiskt sammanhang (Författningssamlingsförordningens 1§).

4.2.4 Bokföringsnämndens K-projekt

BFN har arbetat med K-projektet sedan 2004 (BFN, 2014). Syftet med K-projektet är att varje kategori ska innehålla en fullständig förteckning över de regler som är relevanta för de företag som går in under respektive kategori. BFNs tidigare arbete var att anpassa internationella regler efter svensk lagstiftning och svenska normer rekommendation för rekommendation, där reglerna fokuserade på område. Detta ansågs av dem själva bli för komplext och omfattande, framförallt för mindre företag (BFN, 2014).

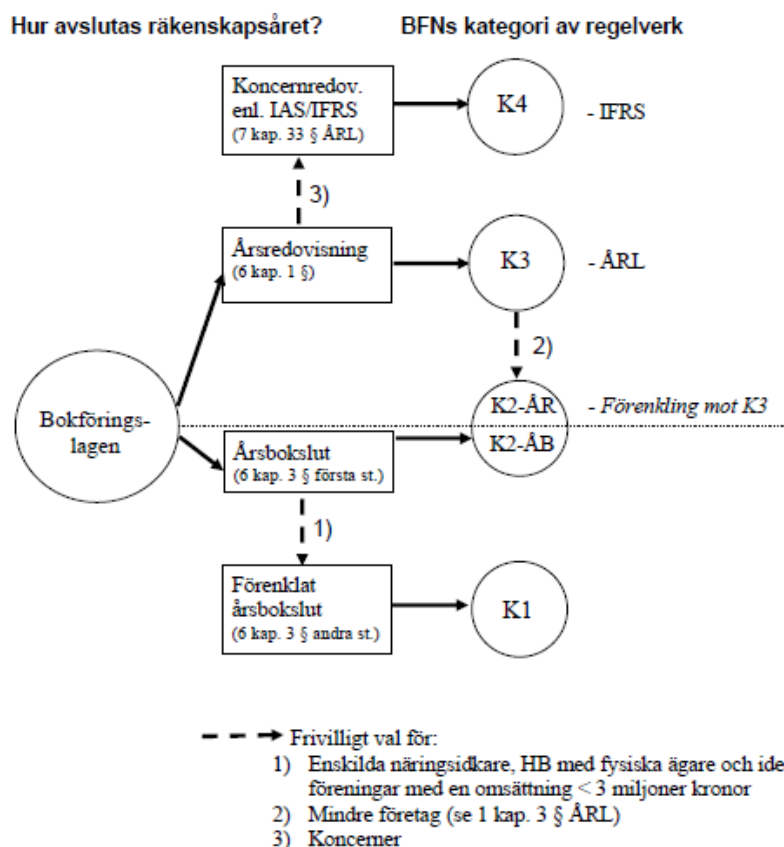
K-projektet utgår från BFL som säger hur den löpande bokföringen ska avslutas. Ett företag kan bli skyldig att upprätta antingen ett förenklat årsbokslut, ett årsbokslut, en årsredovisning eller koncernredovisning. Vad som krävs av ett företag enligt BFL är vad som avgör vilket av BFNs fyra olika K-regelverk som ska tillämpas. I den bedömningen fokuserar BFL på företagsform och storlek på företaget. Nedan följer en kort beskrivning av vem som får använda de olika regelverken (BFN, 2014):

K1 – Enskilda näringsidkare som upprättar förenklat årsbokslut, handelsbolag ägda av fysiska personer samt ideella föreningar och registrerade trossamfund med en årlig nettoomsättning på högst tre miljoner.

K2 – Tillämpbar för mindre aktiebolag, mindre ekonomiska föreningar och på övriga mindre företag. Om företagen inte tillämpar K2 ska årsredovisningen upprättas enligt K3. Även enskilda näringsidkare, handelsbolag och ideella föreningar har möjlighet att använda K2 om de inte kan eller vill tillämpa K1.

K3 – Ska tillämpas av större, icke-noterade företag såväl när det gäller årsredovisning samt koncernredovisning. K3 är huvudregelverket för dessa bolag och började gälla för räkenskapsår som påbörjades efter 31 december 2013. Moderföretag kan frivilligt välja att upprätta koncernredovisning i enighet med internationella redovisningsregler (se K4).

K4 – Gäller noterade bolag och utgörs av den internationella redovisningsstandarden IFRS som regleras av International Accounting Standards Board, IASB (FAR, 2013).

Figur 4.2 - K-projektet (BFN, 2014)

4.3 Förenklingsregelverket K2

K2 riktar sig mot mindre aktiebolag (BFNAR, 2008:1) och mindre ekonomiska föreningar (BFNAR, 2009:1). Enligt ÅRL 1:3 p.5 är ett mindre företag ett företag som inte är ett större företag. Med ett större företag avses ett företag som för vart och ett för de två senaste åren uppfyller mer än ett av följande villkor: (1) Medelantalet anställda har uppgått till mer än 50, (2) den redovisade balansomslutningen i företaget har uppgått till mer än 40 miljoner kronor och (3) företagets redovisade nettoomsättning har uppgått till mer än 80 miljoner kronor (ÅRL, 1:3 p. 4).

4.3.1 Ett regelbaserat regelverk?

Precis som övriga K-projekt har K2 sitt ursprung i ÅRL och BFL. I K2 är huvudsyftet att tillämpningen av reglerna ska vara relativt enkel vilket gör att graden av standardisering är hög och behovet av professionella bedömningar kraftigt begränsat. Resultatet blir att företagens valmöjligheter i rapporteringen är kraftigt reducerade då schablonlösningar används i flera fall. En stor del av vägledningen i K2 är baserad på försiktighetsprincipen och i huvudsak sker värdering till anskaffningsvärde. Även språket och pedagogiken i rådet är förenklat (FAR Redovisning, 2013).

Enligt BFN är reglerna utformade efter en avvägning av olika intressen och är villkorade av varandra. Detta leder till en ömsesidighet vilket innebär att reglerna ska användas i sin helhet utan undantag. Varje del i rapporteringen ska följa K2 och det finns inga möjligheter att tillämpa ett annat regelverk för en specifik post i balans- eller resultaträkningen. Om en specifik post inte tas upp i K2 eller om någon annan fråga väcks som inte behandlas i regelverket ska ledning i första hand sökas inom regelverket bland liknande fall. Skulle det inte räcka är nästa steg att vända sig till ÅRL:s grundläggande principer. Vid övergång till K2, det vill säga när regelverket används för första gången, krävs det inte någon omräkning av tidigare år. Endast en justering av ingående balanser är nödvändig (FAR Redovisning, 2013).

K2 är i huvudsak regelbaserat, men bygger även till viss del på ett antal principer som regelverket specificerar i andra kapitlet av BFNAR 2008:1 och BFNAR 2009:1. I vägledningen till K2 skriver BFN att K2 karaktäriseras av förenklingsregler och schablonlösningar. Det beskrivs bland annat i punkt 1.6b att frågor som inte får direkta svar av de regler som ges ändå kan besvaras genom att använda grundläggande redovisningsprinciper i antingen ÅRL eller K2:s andra kapitel.

K2 frångår ibland såväl ÅRL som de grundläggande principerna. Exempelvis står det skrivet i BFNAR 2008:1 att *inkomster och utgifter som understiger 5000 kronor inte behöver periodiseras*. Detta understryker ytterligare BFNs beskrivning, att K2 i grunden är ett regelbaserat regelverk. Ett annat exempel på regelbaserad reglering är som tidigare nämnt att resultat och balansräkning en bestämt uppställningsform. K2 utgår i huvudsak från juridisk form snarare än ekonomisk verklighet vilket kan belysas genom 9.1 i BFNAR 2008:1 där det stadgas att ett företag endast ska redovisa tillgångar som de faktiskt äger.

Många av de lättnadsregler som tas upp i K2 är dock frivilliga och upp till användaren. Sammanfattningsvis kan alltså sägas att huvudsyftet med K2 är förenkling vilket uppnås genom regler men att även grundläggande principer har visst inflytande och kan nyttjas (Broberg, 2010).

4.4 Huvudregelverket K3

BFNAR 2012:1, eller K3, kommer att vara huvudregelverket vid upprättandet av årsredovisning och koncernredovisning för onoterade aktieföretag i Sverige. Syftet med K3, är likt övriga K-regelverk, att samla alla regler för en grupp av företag i ett enda regelverk för att underlätta för användarna vid upprättandet av finansiella rapporter. Av BFNAR (2012:1) kapitel 1 punkt 1 framgår att reglerna ska tillämpas av alla företag som använder ÅRL vid upprättandet av finansiella rapporter. Större företag som upprättar sina räkenskaper enligt IFRS är undantagna. Även de företag som enligt ÅRL:s tidigare nämnda definition klassas som mindre har möjlighet att använda reglerna i K3 istället för K2. Värderingsreglerna är de samma även för ett mindre företag som tillämpar K3 men kravet på tilläggsupplysningar är något mindre. Exempelvis behöver inte mindre företag upprätta en kassaflödesanalys. Regelverket började gälla för räkenskapsår som påbörjas efter 31 december 2013 (BFN, 2014)

Precis som övriga K-regelverk har K3 sitt ursprung i ÅRL men det finns också en koppling till IFRS for SME. Bland annat används en snarlik kapitelindelning även om K3 i sig är ett självständigt regelverk. Detta beror bland annat på det starka sambandet mellan redovisning och beskattning samt redan existerande normgivning och tillämpad praxis. Kraven på tilläggsupplysningar i K3 är dock mindre än i IFRS for SME:s. Reglerna tillämpas retroaktivt och när K3-reglerna börjar användas för första gången ska jämförelsetalen i årsredovisningen räknas om så att de överensstämmer med K3 (FAR, 2013).

4.4.1 Ett principbaserat regelverk?

K3 är i huvudsak principbaserat vilket framgår av andra kapitlet i BFNAR 2012:1 som behandlar begrepp och principer. BFNAR 2012:1, 2.1 säger att när en finansiell rapport upprättas ska de principer som tas upp i kapitlet tillämpas om inte annat följer av lag, författning eller allmänna råd i K3. I praktiken innebär det att principerna följs så som de står med vissa undantag på grund av bestämmelser i bland annat ÅRL. Även den starka kopplingen till IFRS for SME:s, som är en förenklad version av det principbaserade IFRS-regelverket, påverkar och gör K3 till ett mer principbaserat regelverk.

Vidare står det i BFNAR 2012:1 2.7 att den ekonomiska innebörden ska premieras till förmån för den juridiska formen vilket är klassat som ett starkt argument för principbaserad redovisning. Ytterligare ett starkt argument som återfinns i kapitel 2 är att väsentliga poster ska periodiseras. Nyckelordet i sammanhanget är *väsentliga* då det är upp till användaren att göra den bedömningen eftersom en tydlig gräns saknas. Även specifika punkter i de kapitel av K3 som behandlar de olika delarna använder sig av begrepp och förklaringar som stärker bevisen till att K3 är principbaserat. Exempelvis beskrivs nyttjandeperiod för materiella anläggningstillgångar som *den period under vilken en tillgång förväntas vara tillgänglig att användas*, vilket är något vagt och upp till användaren att bedöma (BFNAR 2012:1, 17.16). Gemensamt för de bestämmelser som omnämns är att de syftar till att ge en bild av den ekonomiska verkligheten så länge bedömningarna är korrekt utförda. Också detta förklarar varför BFN valt att klassificera K3 som principbaserat.

Om bestämmelserna i K3 ger otillräcklig information i någon situation ska vägledning primärt sökas där liknande eller relaterade frågor behandlas. I andra hand ska vidare råd sökas i det andra kapitlet som behandlar principerna. K3:s principbaserade karaktär gör att även oreglerade frågor kan besvaras utifrån principerna (FAR, 2013).

Ovan torde vara bevis för att K3 är ett principbaserat regelverk, men det finns undantag. Exempelvis säger 18.18 i BFNAR 2012:1 att goodwill och andra immateriella tillgångar som uppkommit till följd av ett avtal eller andra juridiska åtaganden inte får skrivas av på längre än tio år. Sammantaget kan sägas att K3 i huvudsak är principbaserat, men att det även finns vissa regler (Broberg, 2010).

4.5 Sammanfattning av skillnader mellan K2 och K3

För att ytterligare belysa skillnaderna mellan K2 och K3, och för att ge fler exempel på dess olikhet i karaktär, följer här en kort sammanfattning av de skillnader som är av väsentlig betydelse. Sammanfattningen syftar till att ge en fördjupad förståelse för detaljerna kring hur ett regelbaserat- respektive principbaserat regelverk ser ut i praktiken. Tabellen som återfinns nedan är baserad på de bestämmelser som återfinns i BFNAR 2008:1 och BFNAR 2012:1 samt information från Broberg (2010).

	K2	K3
Karaktär	I huvudsak regelbaserat. Komplet och lättläst vägledning.	I huvudsak principbaserat. Vägledningen utgår från koncernredovisning.
Periodisering	Ej poster som understiger 5000 kr.	Väsentliga poster.
Tillämpning	Framåtriktat, ingen omräkning av jämförelse år.	Omräkning av jämförelse år och ingående balanser måste göras.
Nyttjandeperiod materiella tillgångar	Den period som tillgången ska nyttjas. Kan sättas till 5 år.	Den period tillgången förväntas vara tillgänglig.
Uppskrivningar	Endast på fastigheter, maximalt till taxeringsvärdet.	Får göras till marknadsvärde på alla tillgångar.
Nyttjandeperiod immateriella tillgångar	Den period som tillgången ska nyttjas. Kan sättas till 5 år.	Omprövas vid indikation på förändring sen senaste balansdag.
Goodwill	Begränsad vägledning, nyttjandeperiod kan sättas till 5 år.	Maximal nyttjandeperiod om 10 år.
Finansiella tillgångar	Värderas till anskaffningsvärdet.	Värderas till anskaffnings- eller verkligt värde.
Finansiell Leasing	Endast operationell.	Ska redovisas i BR.
Egenupparbetade immateriella tillgångar	Får ej tas upp i BR.	Ska redovisas i BR, så länge beloppet är mer än obetydligt.
Uppställningsform BR & RR	Ej flexibel.	Flexibel.
Uppskjutna skatter	Får ej redovisas.	Redovisas för alla skattemässigt temporära skillnader.
Avsättningar	Enbart för legala åtaganden.	Informella- och legala åtaganden.

Tabell 4.1 – Sammanställning av skillnader mellan K2 och K3 (Broberg, 2010)

5. Empiri

I följande kapitel redogör vi för det empiriska material vi byggt uppsatsen kring och som ligger till grund för kommande analys. Vi presenterar först de respondenter som bidragit med svar till vår studie. Därefter följer en sammanställning av deras svar syntetiserat inom ämnesområden.

5.1 Intervjuer

Som metod för att samla in empiriskt material har vi valt att använda oss av djupintervjuer i en kvalitativ metod, vilket vi tidigare gått igenom under metodkapitlet.

5.1.1 Kommentarer till intervjuerna

I stora drag är vi mycket nöjda med såväl intervjuerna som utfallet av dem. Vår målsättning var att nå viss teoretisk mättnad vilket vi till stor del lyckades uppnå. Ju fler intervjuer vi gjorde desto mindre ny kunskap och information fick vi. Respondenterna var väl förberedda, hade tänkt igenom våra frågor som vi skickat ut på förhand och tog sig tid att besvara våra frågor utförligt. Flera av respondenterna visade stort intresse för vår uppsats och frågeställning, vilket gjorde intervjusituationen mer öppen. Förhoppningsvis ledde detta till mer uttömmande svar från respondenternas sida.

Samtliga respondenter svarade att deras byrå hade generella riktlinjer i många av de frågor vi ställde, framförallt gällande revisionsprocess och risk- och väsentlighetsbedömningar, vilket bidrar till att skapa en större generaliserbarhet för vårt resultat. På ett övergripande plan hade svaren i princip varit desamma, dock kan inflikas att på detaljnivå hade svaren kunnat skilja sig på grund av personliga värderingar och liknande faktorer.

5.1.2 Presentation av respondenter

I detta avsnitt avser vi ge en kort presentation av våra respondenter. Respondenterna presenteras i den ordning vi träffade dem och ger en kort beskrivning av vad de jobbar med, hur länge de arbetat i branschen, om de är godkända eller auktoriserade revisorer samt annan information som kan vara viktig att känna till.

5.1.2.1 Karl-Erik Nilsson

Karl-Erik Nilsson jobbar som revisor på en mindre byrå vilken han har varit på i 33 år, varav de sista 29 åren som godkänd revisor. Han jobbar främst som revisor till mindre företag som redovisar enligt K2. Idag uppgår hans kundstock till runt 120 kunder, främst belägna i Höör med omnejd. Intervjun genomfördes på hans kontor i Höör 2014-04-01.

5.1.2.2 Michael Ottosson

Michael Ottosson har jobbat som revisor sedan 1980 och är idag auktoriserad revisor på Revisorsringen i Eslöv. I hans kundstock finns en blandning av företag som använder K2 och K3. Intervjun genomfördes på Revisorsringens kontor i Eslöv 2014-04-08.

5.1.2.3 Lisa Albertsson

Lisa Albertsson arbetar på PwC och är påskrivande revisor i ett 70-tal bolag främst belägna i Lund med omnejd. Hon jobbar med företag som redovisar enligt flera typer av regelverk; K2, K3 och IFRS. Hon har jobbat som revisor i tio år och har varit auktoriserad sedan 2008. Intervjun ägde rum på PwC:s kontor i Lund 2014-04-09.

5.1.2.4 Mats Pålsson

Mats Pålsson arbetar idag som auktoriserad revisor på Grant Thornton i Malmö. Han har jobbat som revisor i 25 år och har varit auktoriserad sen början av 90-talet. Intervjun ägde rum på Grant Thorntons kontor i Malmö 2014-04-15.

5.1.2.5 Olof Nordgaard

Olof Nordgaard har jobbat som revisor i fem år varav ett år som auktoriserad. Han jobbar idag på EY där han har 60-70 kunder, de flesta tillväxtbolag. Dessa använder sig av allt ifrån IFRS till BFNs regelverk. Intervjun ägde rum per telefon 2014-04-25.

5.1.2.6 Håkan Gabrielsson

Håkan Gabrielsson har jobbat som revisor sedan 1988 och har varit auktoriserad i 21 år. Han driver en egen revisionsbyrå och jobbar med såväl norska som svenska bolag. Av hans kunder har ett fåtal gått över till K2 och ingen till K3, men många förbereder sig för byte till nästkommande år. Intervjun ägde rum per telefon 2014-04-25.

5.2 Sammanställning av intervjusvar

Nedan följer en sammanställning av de svar vi erhållit från utförda intervjuer. Vi har valt att kategorisera svaren efter ämnesområde med åsikter och tankar från alla respondenter samlade under respektive område. Ämnesområdena har vi delat upp i fyra stora rubriker: princip- och regelbaserad redovisning, K2 och K3, revisionsprocessen samt risk- och väsentlighetsbedömning. Vi tror detta kommer att leda till en överskådlig och jämförbar uppställning där svaren inom respektive område direkt ställs mot varandra och diskuteras i löpande text. Det blir då lättare för läsaren att direkt se den helhetsbild som har framkommit. Alternativet hade varit att summera svaren respondent för respondent vilket vi aktivt valde bort. Detta eftersom vi anser att det då hade varit svårare att skapa en aggregerad bild inom de olika ämnesområdena.

5.2.1 Princip- och regelbaserad redovisning

Vi inledde våra intervjuer med att prata om princip- och regelbaserad redovisning. Samtliga respondenter pratade om liknande definitioner samt innebörden av de båda begreppen.

Olof Nordgaard diskuterar graden av flexibilitet i regelverken där principbaserad redovisning innebär större flexibilitet och regelbaserad mer fasta regler utan flexibilitet. Karl-Erik Nilsson ger stöd åt den forskning som finns inom princip- och regelbaserad redovisning. Han förklarar att regelbaserade standarder är mer detaljstyrda medan principbaserade standarder handlar mer om bedömningar. Mats Pålsson ger en likvärdig beskrivning och menar att regelbaserade system är enklare då man enbart ska följa det som står föreskrivet. Lisa Albertsson menar därför att ett regelbaserat regelverk är mer jämförbart. Det blir enklare att jämföra olika bolag och att som intressent hitta investeringsobjekt. Det finns dock en risk att alla ser ut på exakt samma sätt och därför inte säger särskilt mycket om de enskilda bolagen.

Vad gäller principbaserad redovisning förklarar Pålsson att det ger en mer rättvisande bild. Nordgaard lägger dock till att principbaserad redovisning innebär en svår applicering i verkligheten då det bygger mycket på prognoser och antaganden. För att det ska bli högre kvalitet gäller det att tillämpningen blir rätt. Michael Ottosson poängterar att det krävs mer erfarenhet eftersom varje beslut kan få följd effekter och påverka bolagens intressenter. Han tror därför att erfarenhet är viktigare för revisorn i en principbaserad miljö. Detta eftersom det krävs mer kunskap om effekter av olika beslut och vilken betydelse de har för företaget.

5.2.1.1 Kvalitetspåverkan

Nilsson tror att principbaserad redovisning leder till högre kvalitet om det används på rätt sätt. Detta eftersom verkligt värde eftersträvas till följd av värderingsmöjligheter. Även Pålsson är inne på samma spår och menar att det blir lättare att redovisa vad som verkligen har hänt genom mer anpassade lösningar.

”Man kan ta ut svängarna mer, som passar det företaget...” - Karl Erik Nilsson om principbaserad redovisning

Lisa Albertsson menar också att det kan leda till högre kvalitet. Detta baserar hon på att ett principbaserat synsätt ofta ger möjlighet att välja mellan flera modeller, vilket gör att ett företag kan välja den modell som passar specifika situationer bäst. Det skapar dessutom en diskussion vilket enligt henne lär höja kvaliteten eftersom företagen tvingas tänka till och fundera på vad effekterna av deras val blir.

I frågan huruvida ett principbaserat synsätt leder till högre kvalitet är däremot Ottosson tveksam. Om kvalitet jämförs med verkligt värde innebär principbaserad redovisning högre kvalitet, men detta behöver inte vara eftersträvbart i alla lägen. Ett principbaserat synsätt leder enligt honom också till fler diskussioner om hur en fråga kan lösas, vilket kan förbättra kvaliteten. Dock menar han att många företag tittar på hur andra företag i branschen gör i liknande fall eftersom man inte vågar sticka ut.

Pålsson ser inga direkta nackdelar med principbaserad redovisning mer än att det kan kräva mer arbete från företaget och revisorn. Han infliker att principbaserad redovisning per definition inte behöver innebära en försvårad redovisning men att det är enklare att förhålla sig till tydliga regler. För revisorn kan principbaserad redovisning innebära större krav på det professionella omdömet i fråga om att applicera principer. Albertsson menar att ett principbaserat regelverk kan vara svårt för den som upprättar redovisningen vilket kan leda till fel eller oegentligheter som beror på att graden av komplexitet i regelverket är för hög.

”Ett regelbaserat system är på nått sätt enklare” – Mats Pålsson

Pålsson menar att i det regelbaserade systemet är alternativen för redovisningsförfarande mer preciserade. Det blir då enklare på det sättet att regelverket direkt visar hur man ska göra, det finns med andra ord inte så mycket att tolka. Det blir en enkelhet både för redovisande företag och granskande revisor. Det blir inte mycket utrymme för diskussion mellan parterna då det är enkelt att hänvisa till regler att följa.

5.2.2 K2 och K3

Vad gäller klassificeringen av K2 och K3 råder det nästintill konsensus; att K2 bör klassificeras som regelbaserat och K3 som principbaserat. Albertsson menar att K2 är framtaget för att vara enkelt och för att eliminera bedömningarna. Ottosson lyfter fram uppskrivningar av fastigheter som ett exempel där det klart och tydligt i K2 står att fastigheter får skrivas upp till taxeringsvärdet. Det går inte att komma med argument som att denna byggnad är mer värd än bokfört värde; det är inköpsvärdet som gäller. Det finns därför en viss låsning i K2 där redovisningen inte visar det verkliga värdet, vilket även det tyder på att det är regelbaserat. Nordgaard lägger även till att en ytterligare anledning att K3 klassificeras som principbaserat är att det är baserat på IFRS for SME.

”K2 är väldigt styrt i detalj...” – Karl-Erik Nilsson

Pålsson menar att det är svårt att klassificera regelverken, men ska de klassificeras menar han att K2 är åt det regelbaserade hållet då det finns flertalet tydliga regler. Han menar dock att inget av systemen är helt och hållet det ena eller det andra då exempelvis K3 även innehåller en del regler. Det är enklare att klassificera K2 som regelbaserat än att klassificera K3 som principbaserat eftersom K3 innehåller mer regler än K2 innehåller principer.

5.2.2.1 Företagens val

En viktig del i Ottossons arbete är att få sina kunder att förstå att de inte kan hoppa mellan reglerna utan måste stå fast vid sitt val. Det är därför viktigt för honom att lyfta fram för- och nackdelar med K2 och K3. Albertsson lyfter fram enkelheten i K2 som en styrka. Enkelheten gör att företagen eventuellt kan förstå mer vad de gör och vad som händer i deras redovisning jämfört med tidigare regelverk. Däremot menar hon att det finns en risk att alla årsredovisningar får samma utseende i K2, vilket inte enbart är positivt eftersom det kan bli för standardiserat.

Nilsson förklarar att företag som använder sig av K2 oftast är mindre och därför kostnadskänsliga och vill ha så lite redovisningskostnader som möjligt. De har ingen egen redovisningsavdelning och har därför internt inga utvidgade kunskaper inom redovisning. Bokslutet lämnas till utomstående specialister och revisorn blir endast, i företagets ögon, en dubbel kontroll. Valet av redovisningsstandarder faller på K2 på grund av enkelhet och därmed minskad kostnad.

Nilsson säger att det främst finns fyra faktorer som spelar in vid valet av K2 och K3. Dessa är storleken på företaget, utvecklingsmöjligheter, kompetens inom redovisning och externa läsare.

Storleken är oftast det som faller det slutgiltiga avgörandet. Mikael å andra sidan menar att det oftast finns en avgörande faktor hos det enskilda företaget som gör att man väljer det ena eller det andra. Som exempel nämner han företag som måste göra det för att överleva, exempelvis fastighetsbolag som inte tål att reducera eget kapital och därför måste kunna göra uppskrivningar av fastigheter. En annan faktor han nämner är de som gör det för att inte behöva avslöja täckningsbidrag i sin årsredovisning och därför istället måste välja en funktionsindelad resultaträkning som ses i K3. Nordgaard och Pålsson ger likvärdiga svar och menar att man måste titta på de avgörande frågorna för respektive företag; dessa faktorer måste identifieras och tas hänsyn till. Har man som mindre företag ingen väsentlig post som gynnas av K3 kommer valet av K2 att bli naturligt.

”Valet av regelverk är styrt av företagens behov” – Lisa Albertsson

Vid valet av regelverk poängterar Albertsson att det är helt upp till företagets behov och det är viktigt för företag att göra rätt val. Eftersom hennes kundstock består till stor del består av utvecklingsbolag så är det, oavsett storlek, viktigt för dem att använda sig av K3. Detta eftersom det tillåter aktivering av egenupparbetade immateriella tillgångar. Hon menar dock att man inte ska tvinga in ett företag i K3 i onödan eftersom det kan ta onödig tid och inte ger något extra tillbaka. Det kommer också leda till att revisionen kan bli mer långdragen och därmed kostsam utan att det finns något behov av det för varken företaget eller revisorn.

5.2.2.2 Kvalitetseffekt

Nilsson tror att de företag som väljer K2 inte kommer märka någon större skillnad utan fortsätta som vanligt. Inte heller Ottosson har märkt av någon förändring i kvalitet sedan K-regelverken infördes. Han menar att en rättvisande bild inte nödvändigtvis innebär bättre kvalitet i redovisningen. Han poängterar dessutom vid ett flertal tillfällen att det är mycket viktigt att komma ihåg att det finns en stor skillnad mellan verkligheten och en årsredovisning och att utformningen av denna bör bero på vem användaren är.

Pålsson är av åsikten att K2 inte har inneburit någon kvalitetsförändring av anledningen att förändringarna jämfört med tidigare regelverk har varit små. Däremot tror han spekulativt, eftersom fulla effekter ännu inte kan mätas, att K3 kan innebära en kvalitetshöjning inte minst för exempelvis fastighetsbolag till följd av komponentavskrivningar. Det måste finnas en diskussion på företaget om hur redovisningen ska utföras, vilket kommer leda till eftertänksamhet och högre kvalitet.

Håkan Gabrielsson tror, förutom att fler bedömningar görs och verkligt värde används, att K3 är att föredra som regelverk. Detta eftersom det är mer omfattande och har fler upplysningskrav vilket bör förbättra kvaliteten på redovisningen. Gällande K2 blir det något låst av regelverkets mer snäva ramar. Det kan göra att redovisningen som sådan är mer rätt, eftersom det är enkelt att följa reglerna, men regelverkets begränsningar gör att kvaliteten på informationen är sämre. Han tillägger dock att flera av bolagen som använder K2 är så pass små att mer information knappast är till någon nytta eftersom antalet intressenter är begränsade.

I fråga om earnings management kommer låsningen i K2 innebära att det blir svårt för företag att gå utanför ramarna. Här nämner Albertsson som exempel att det inte ges möjlighet att skriva upp värdet på inventarier. Detta ger även Pålsson stöd för då regelverket precis visar hur värderingar ska se ut. K2 är ett väldigt försiktigt regelverk och det blir svårt att hitta områden som ger möjlighet för företag att blåsa upp sina räkenskaper. I K3 ser Pålsson heller ingen utökad risk i förhållande till tidigare regelverk. I fråga om verkligt värde måste dessa värderingar bevisas innan revisorn lämnar sitt godkännande. Exempelvis måste det finnas underlag till att en tillgång värderas till ett specifikt marknadsvärde.

Albertsson är av åsikten att K2 och K3 är väl genomarbetade regelverk. Inte heller Pålsson har hittat några större brister men skulle gärna vilja få vissa förtydliganden främst i K3. Företag måste bedöma stora delar själv och effekten kan bli två olika redovisningar för två likadana företag. Albertsson har en likvärdig åsikt och skulle gärna se fler exempel i K3. Ottosson tror att på grund av detta kommer effekten bli lite ”följa John” där företag tittar på varandra. Gabrielsson ser K3 som ett mycket bra regelverk eftersom det ger en rättvisande bild. K2 ger något bristfällig information men förenklar mycket, vilket många gånger är huvudsyftet för ett mindre bolag som använder K2.

5.2.3 Revisionsprocessen

Vid frågor kring revisionsprocessen är alla respondenter överens om att risk- och väsentlighetsbedömningar genomgående står i fokus. Det är bedömningar av dessa komponenter, främst i planeringen, som sätter standarden för resterande delar av revisionen. Albertsson menar att revisionsprocessen pågår året runt där man löpande träffas för att diskutera redovisning och verksamhet. Planeringen av själva revisionen startar formellt när bokslutet närmar sig, vilket brukar vara ca 3 månader tidigare. Man ber då att få in resultat- och balansräkning vilka man utgår ifrån vid bestämmandet av väsentlighet och risk. Nilsson lägger

till att en timplanering ska göras för granskningen samt ber han klienten att skicka det material som ska granskas.

Pålsson säger att genom åren har fokus i processen ändrats från substansgranskningen och man fokuserar idag istället på företaget och hur verksamheten ser ut. Nilsson fyller i att det är viktigt att förstå hur personer tänker vid drivandet av företaget för att kunna sätta sig in i situationen. Detta nämner även Albertsson då hon menar att kundkännedomen påverkar processen; har man haft samma kund i 10 år så vet man hur den kunden fungerar.

Rent teoretiskt menar Albertsson att revisionsprocessen inte skiljer sig åt mellan företag; det är omständigheterna som skapar skillnader. Något som nämns hos samtliga respondenter är att storleken på klienten påverkar processen. Större företag har exempelvis större lager och fler deadlines i form av kvartalsrapporter. Dock innebär större företag per automatik inte en försvårad revision; mindre företag kan fortfarande vara utformade på ett mer komplext sätt och större företag kan vara mer standardutformade. Större företag innebär istället en större revision där storleken sätter krav på revisorn att granska mer; här är det risk och väsentligheten som styr. Nordgaard lägger till att processen också kan skilja sig beroende på ägare och intressenter, vilket revisorn måste bedöma.

”Det är komplexiteten i det individuella företaget som bestämmer” – Michael Ottosson

5.2.3.2 Granskningsåtgärder

När vi kommer in på om det finns omständigheter som är lättare respektive svårare att granska råder det nästintill konsensus mellan respondenterna. Här nämner alla revisorer att kontanttäta verksamheter är svåra att granska och kontrollera. Detta då det är svårt för revisorn att kontrollera kontanta flöden i företag; det är lättare att följa exempelvis korttransaktioner då de blir mer officiella. Vidare nämns också lager som ett område som kan komma att innebära svårigheter för revisorn. Ottosson säger här att seriösa företag med stora lager leder till svårigheter i fråga om att kontrollera lagrets existens. De stickprov som görs kan bli för små och revisorn måste därför förlita sig på uppskattningar. Albertsson lägger till att värderingar av lager kan vara svåra att göra. Bedömning av lager kräver en yrkeskunskap en revisor egentligen inte besitter. Nilsson ger ett liknande svar med tillägget att lagergranskning kan vara väldigt tidskrävande. Något som enligt Ottosson kan underlätta denna granskningsåtgärd är att rent fysiskt jämföra lager från år till år via besök. Är exempelvis det fysiska lagret betydligt mindre från ett år till ett annat men det bokförda värdet detsamma är något fel. Den fysiska

granskningen av lagret skiljer sig inte åt beroende på regelverken; storleken på företag och lager spelar här en större roll.

Gällande lättare omständigheter att granska nämner Ottosson likvida medel och leverantörsskulder. Anledningen är att de revisionsbevis som samlas in kommer från externa intressenter. Uppgifter om likvida medel kan man få direkt från en bank vilket blir en direkt siffra som inte är möjlig att manipulera. Karl Erik går även in på tjänsteföretag som inte sitter på lager där han ger en målare som exempel samt sjukhem som får sina intäkter via exempelvis Region Skåne. De nämnda områdena är alla skonade från kvantifierings och värderingsproblematik. Man kan få ett enkelt revisionsbevis utan att lägga ner tid och stora resurser.

5.2.3.3 Regelverkens påverkan

Albertsson tror att ett principbaserat regelverk som K3 skulle kunna bli svårare att revidera eftersom fler bedömningar är förenat med högre risk. Pålsson tror även att K3 kommer innebära mer tidskrävande revisioner då det gäller för revisorn att sätta sig in hur de olika värderingarna motiveras. Nordgaard är inne på samma spår och menar att K2 blir lättare att granska på grund av enkelheten i regelverket. Gabrielsson och Ottosson menar dock på ett generellt plan att granskningsåtgärderna är desamma oberoende om ett företag använder sig av K2 eller K3. Ottosson säger att omfattningen av revisionen hade varit omfattande i företag som använder K3 oavsett regelverk eftersom det redan finns komplexa situationer och svårvärderade tillgångar. Han hade därför lagt ner mycket mer tid på ett sådant företag oberoende regelverk. Han menar också att revisorer i sitt praktiska arbete inte tänker i dessa teoretiska banor. Vilket regelverk ett företag använder blir underordnat i en revision där risk- och väsentlighetsbedömningen står högst hierarkiskt sett. Dock tillägger han att en fördel med regelbaserad redovisning ur revisorns perspektiv är att det inte kan uppkomma så många tolkningsfrågor eftersom reglerna oftast mycket tydligt förklarar vad som får och inte får göras.

”Ur revisionsperspektiv när det gäller att säkerställa en post hjälper varken K2 eller K3, det är först när man kommer till frågeställningen: hur ska den redovisas som K2 kan bli lättare” – Michael Ottosson

Nilsson tror att revisionsprocessen delvis kommer att skilja sig åt vid granskningen av K3 då det blir mer bedömningar som ska granskas, en åsikt även Gabrielsson delar. Detta exempelvis vid uppskrivning till verkligt värde vilket kan vara svårt att praktiskt säkerställa. Revisorn måste då kontrollera att värderingen inte övervärderats och därför kan komma att innebära väsentliga

fel. Det kan då vara av värde för revisorn att ta hjälp av expertis för att säkerställa värdet. Revisionsprocessen blir mer tidskrävande och i förlängningen dyrare för klienterna eftersom debiteringen sker per timme. Detta kompenseras av att K3 används av större företag som därför klarar av betalningen.

Det som enligt Albertsson kan skilja sig åt mellan granskningen, då företag redovisar enligt K2 eller K3, är kunskapen om regelverken. Eftersom regelverken är så pass nya kan det som revisor vara svårt att vara fullt uppdaterad. K3 är större och ställer därmed större kunskapskrav. Vidare kan även K3 på grund av sin komplexitet ställa till problem för förstaårsanvändare i fråga om att värdera olika alternativ. Konsekvensen för revisorn kan enligt Albertsson innebära mer jobb i fråga om att sätta sig in i hur kunden har tänkt.

”I grunden snabbare revision i K2” – Lisa Albertsson

Revisionen går enligt Albertsson ofta snabbare vid granskning av K2 företag. Här ska dock nämnas att anledningen till att det går snabbare beror på storleken på företaget snarare än vilket regelverk som används. Då mindre företag ofta använder K2 blir konsekvensen att revisionen går snabbare. Dock tror både Albertsson och Ottosson att K3 kommer leda till fler diskussioner runt värderingar mellan revisor och den redovisningsansvarige i respektive företag. Detta då värderingsmöjligheter existerar i syfte att redovisning ska visa verkligt värde. En indirekt effekt av detta kan komma att bli fler antal debiterade konsulttimmar från revisorns sida. Ottosson menar att revisorn har en viktig roll i att förklara skillnader och effekter av de båda regelverken, exempelvis hur resultaträkningen kommer att se ut. Ur ett mer klassiskt revisorsperspektiv tror Albertsson att K3-företag kommer innebära större revisionsarvoden, dock beroende på storlek och komplexitet och inte val av regelverk.

5.2.4 Risk- och väsentlighetsbedömning

”Riskbedömningen är helt avgörande för hur jag ska göra revisionen” – Karl-Erik Nilsson

Det råder konsensus om att bedömning av risk och väsentlighet är den viktigaste faktorn i en revision. Det står i fokus först och främst i planeringsfasen och används som utgångspunkt i resterande delar av revisionen. Nilsson säger att om man finner en liten risk går revisionen väldigt snabbt eftersom granskningarna blir få. Finns det en stor risk blir väsentlighetstalet mindre och granskningarna fler då det är större risk att felaktigheter existerar. Vid en hög risk gäller det därför för revisorn att vara på sin vakt och fokusera granskningsåtgärderna dit de

behövs. Här spelar också erfarenheten in då en revisor med mycket erfarenhet vet var granskningen ska sättas in.

5.2.4.1 Bedömning

Albertsson berättar att man vid risk- och väsentlighetsbedömningar tittar på tre faktorer. Först den inneboende risken där exempelvis lager kan vara felvärderat. Vidare tittar man på om denna inneboende risk kan bli ett väsentligt belopp. Den sista faktorn är sannolikheten att det blir fel, här kommer bedömning främst kommer in i bilden. Dessa faktorer baserar man som revisor på historik; om man tidigare haft samma klient kan man bedöma utifrån tidigare handlingar. Men först och främst menar Albertsson att när det kommer till kritan handlar det om revisorns professionella bedömning.

”Sen är det mycket som revision är, att det handlar om professionell bedömning” – Lisa Albertsson

Det är därför inte säkert att dessa nivåer i detalj kommer att vara densamma beroende på vilken individ som utför revisionen, dock kommer de vara likvärdiga på det stora hela. Ottosson stämmer in och säger att det aldrig får finnas meningsskiljaktigheter och diskussioner kring om en ren eller oren revisionsberättelse ska lämnas.

Ottosson nämner att man vid bedömningar av risk och väsentlighet ofta jobbar med branschjämförelser; i en specifik bransch har man en mall som visar hur man ska angripa revisionen. Som exempel nämner Ottosson åkeribranschen där ett riskfyllt område kan vara att vagnparken är felvärderad för att avskrivningsplanen är otillräcklig. Branschjämförelser är en modell som enligt Ottosson är önskvärd av FAR för att effektivisera revisionen.

Tillsammans med professionellt omdöme används också olika program för att fastställa väsentlighetsnivån. De program som Ottosson och revisorer hos Revisorsringen i Eslöv använder sig av har utgångspunkten i ISA. Som måttstock i väsentlighetsbedömning använder Ottosson sig av eget kapital samt ett lönsamhetsmått. Nilsson använder sig av en analysmodell utarbetad av FAR där ett väsentlighetstal räknas ut utifrån tidigare gjord riskanalys. Detta väsentlighetstal uppgår till mellan 5-15 % beroende på vilken parameter man tittar på.

De poster som Ottosson anser vara mest riskfyllda och därför granskar hårdare är intäkter och varulager. Hittar man en stor risk gäller det att lägga fullt fokus på detta område eftersom resterande mindre risker blir underordnade. Nilsson anser att risken är som störst då företag går mot konkurs och därför finner incitament i att försköna redovisningen.

”Är man på ruinens brant förskönar man gärna försköna siffrorna...” – Karl-Erik Nilsson

Konsekvensen för revisorn blir då en mer omfattande granskning där man får gå igenom stora delar av materialet. Revisionen skiljer sig beroende på företagets ekonomiska situation. En annan faktor som påverkar riskhanteringen är branschen. Gällande företag där risken är stor nämns de företag som har mycket kontanthantering. Detta eftersom det är svårt att kontrollera kassaflöden rent praktiskt och därmed säkerställa intäkterna. Dock har en utökad användning av kassaapparater underlättat förfarandet.

5.2.4.2 Regelverkens påverkan på risk och väsentlighet

Risk och väsentlighetsnivåer skiljer sig inte åt i K2 och K3, eller tidigare regelverk för den delen, enligt Nordgaard och Ottosson. Nivån på dessa komponenter, menar Ottosson, bestäms långt innan man ens börjar titta på vilket regelverk som används. Gabrielsson tror dock att man eventuellt måste använda lägre väsentlighetsnivåer i K3, detta om det finns faktorer i regelverket som påverkar eget kapital, balansomslutning eller annat som ligger till grund för väsentlighetsbedömningen.

”K3 som är större bolag har ofta fler riskposter” – Lisa Albertsson

Albertsson och Nilsson säger att då större företag använder K3 kan det finnas en viss skillnad i denna bedömning, men det är inte regelverket som ger inverkan utan storleken på själva företaget. Risk- och väsentlighetsbedömningen bygger mer på verksamheten än på vilka regelverk ett företag redovisar efter. Gabrielsson menar dock att det kan finnas en viss skillnad i bedömning av risk eftersom fler bedömningar innebär en större risk. I K2 är risken snarare att regelverket följs så som det är skrivet.

Nordgaard menar att regelverken på ett teoretiskt plan kan komma att ge viss inverkan på det slutgiltiga väsentlighetstalet, dock ej på den praktiska bedömningen. Detta då två identiska företag där det ena redovisar enligt K2 och det andra enligt K3 kommer att producera två olika bokslut vilka fungerar som beslutsunderlag. Nordgaard menar att olikheter i exempelvis intäktsredovisningen kan komma att påverka väsentlighetsnivån. Dock kommer nivån att vara rätt för det bolaget som ska revideras.

6. Analys

I detta kapitel kommer vi att sammanfatta, diskutera och analysera den insamlade empirin från intervjuerna. Vi kommer även jämföra denna mot insamlad teori. De initiala frågeställningarna kommer att besvaras under separata rubriker för respektive frågeställning.

6.1 Revisorns inställning till K2 och K3

Frågeställning 1: Hur ställer sig revisorn till de nya regelverken K2 och K3?

Under intervjuerna har respondenterna förmedlat liknande uppfattning av såväl princip- och regelbaserade regelverk som K2 och K3. Enligt våra respondenter kräver principbaserade regelverk, precis som Nelson (2003) poängterar professionella bedömningar. Ett principbaserat regelverk bygger i huvudsak på grundläggande principer som styr redovisningens utformning. Regelbaserade regelverk beskrivs som något enklare med tydliga och oftast detaljerade riktlinjer för hur redovisningen ska upprättas och presenteras. Detta är i linje med vad Collins et al. (2012) presenterat vilka dessutom understryker detta genom att påstå att graden av professionella bedömningar är lägre i ett regelbaserat system.

Man kan inte till fullo dra direkta paralleller till teorin om princip- regelbaserade regelverk i förhållande till K2 och K3. Detta då den internationella forskningen fokuserar nästan uteslutande på regelverken US GAAP som regelbaserat och IFRS principbaserad. Dock är regelverken förklarade på en relativt generell nivå och kan därför till stor del appliceras i en svensk kontext med jämförelser mot K2 och K3.

6.1.1 Principbaserad redovisning

Våra respondenter liksom vår teori, exempelvis Phillips et al. (2010), pekar på att principbaserad redovisning innebär mer flexibilitet och en mer rättvisande bild. Det bör leda till högre kvalitet eftersom verkligt värde kan eftersträvas genom anpassade lösningar som bättre passar det enskilda företaget. För att bättre kunna hitta en anpassad lösning krävs dessutom diskussioner inom företaget, ibland även med revisorn, vilket i sig skapar högre kvalitet eftersom företagen tvingas tänka på effekterna av sina val i olika situationer. Detta är något även Wüstemann och Wüstemann (2010) kommit fram till då de menar att företagsledningen kan välja en modell som passar verksamheten bättre. De menar samtidigt att det finns en risk att samma ledning fattar

ett beslut som enligt sin partiska ställning passar sig själva bäst framför företagets och intressenternas bästa. Agoglia et al. (2011) och Collins et al. (2012) menar dock att principbaserad redovisning ändå leder till högre transparens, vilket också bör leda till högre kvalitet.

Vi kan i linje med diskussionen i empiri och teori se en förbättring av kvalitet i principbaserade regelverk. Används det på rätt sätt kommer företaget att framställas enligt sitt verkliga värde och därmed ge en korrekt avspeglning av verksamheten. För att ta ett exempel så kommer det verkliga värdet av en tillgång i det principbaserade systemet ge en sann och verklighetstrogen bild av den ekonomiska ställningen. En intressent som väljer att investera i ett företag vet därmed vad den får i fråga om värde på företaget.

Vi kan dock se vissa risker vid användningen av ett principbaserat system i det praktiska arbetet på grund av flera faktorer. För det första finns det en risk att företag utnyttjar systemet i subjektiva beslut, vilket även Wüstemann och Wüstemann (2010) är inne på. Systemet kan till en viss gräns rättfärdiga sådana beslut då det inte finns en exakt reglering. När värderingen väl är korrekt gjord reser sig problematiken kring fluktuationer i fråga om priser på marknaden. Till följd av att vi lever i en marknadsekonomi bestämmer marknaden priserna och dessa kan vara olika från dag till dag. Det blir både tids- och resurskrävande att hela tiden hålla företaget uppdaterat mot marknaden. Man kan fråga sig om nyttan verkligen överstiger kostnaden. Vi anser att så kan vara fallet i mer utpräglade börsbolag med många intressenter där redovisningen används vid investeringsbeslutet. Om ett företag vill locka till sig intressenter kan det vara viktigt att se attraktiva ut vilket ett mer verkligt värde kan hjälpa till med. Så är dock inte fallet i det mer principbaserade K3 som vänder sig till onoterade företag i Sverige. Intressenterna för företagen är betydligt färre och att redovisa enligt verkligt värde blir av underordnad vikt.

6.1.2 Regelbaserad redovisning

Flera av våra respondenter lyfter fram enkelheten i den regelbaserade redovisningen. Enkelheten är effekten av detaljstyrning där det är tydligt föreskrivet hur en situation ska hanteras eller hur en fråga ska tolkas. Flera av våra respondenter menar att det är enklare att hålla sig till tydliga regler. Jämförbarheten i det regelbaserade systemet visar sig så väl över tid som mellan företag, vilket även Collins et al. (2012) menar i sin studie. Anledningen är att det inte finns någon bedömning eller tolkning, istället redovisar alla på samma sätt. Dock menar bland annat Wüstemann och Wüstemann (2010) att det inte alltid behöver leda till bättre

jämförbarhet eftersom ett företag kan anpassa sig till exempelvis ett tröskelvärde. Våra respondenter tror inte att detta blir gällande i K2 på grund av regelverkets utformning.

En risk, vilket både jämförbarheten och enkelheten är en direkt konsekvens av, är att samtliga årsredovisningar i slutändan ser ut på exakt samma sätt och därför inte säger särskilt mycket om bolagen och deras verklighet. Avsaknaden av tolkningar i det regelbaserade systemet gör att det inte blir mycket utrymme för diskussion inom företaget samt mellan företag och revisor. Det blir enklare att upprätta redovisningen och något enklare att arbeta med för revisorn. Mainnes et al. (2003) menar däremot att det kan försvåra för revisorer och övervakande myndigheter. Företagen kan manipulera sina siffror och motiverar sina val med att reglerna följs så som de är skrivna vilket ger en felaktig bild. Detta är inget våra respondenter stödjer och hänvisar framförallt till K2:s förenklade och försiktiga utformning som inte gör detta möjligt.

Vi ställer oss dock frågande till om den regelbaserade redovisningen verkligen leder till en högre jämförbarhet? Det innebär standardiserad utformning på redovisningen, vilket både empiri och teori bekräftar, och det finns då en risk i att alla årsredovisningar kommer att se likadana ut. Vi ser detta som en faktor som istället minskar jämförbarheten eftersom redovisningen inte ger någon information om företaget utan istället enbart följer regelverket. Som investerare är det intressant att veta hur företaget ser ut men i ett regelbaserat regelverk kan man inte se det verkliga värdet. Vi anser därför att ett principbaserat regelverk leder till högre jämförbarhet eftersom det bättre avspeglar verksamheten och ger intressenter ett bättre underlag för sitt beslut. Det kan visserligen innebära svårigheter i fråga om utformning och värderingar jämfört med det regelbaserade systemet, men vi ser ändå att nyttan är större vid en riktig applicering av det principbaserade systemet.

6.1.3 K2 och K3

Slutsatsen som kan dras från våra intervjuer är att klassificeringen som BFN gjort av K2 som regelbaserat och K3 som principbaserat helhetsmässigt godtas av de revisorer vi talat med. Det framkom dock att K2 inte kan klassas som helt regelbaserat då där finns ett flertal principer att förhålla sig till. Liknande gäller för K3 som inte heller kan klassas som helt principbaserat då det finns flera regler att följa. För att understryka detta tar flera av våra respondenter upp exempel från de båda regelverken som bekräftade detta.

Våra intervjusvar angående K2 och K3 kan likställas med diskussionen kring regel- och principbaserad redovisning. Respondenterna använde frekvent begreppen regelbaserat och

principbaserat vid klassificeringen av K2 och K3. Dock ansågs det att K2 och K3 inte till fullo kan klassificeras som regel- och principbaserat då de samtidigt innehåller båda delarna. I litteraturen konstaterar bland annat Collins et al. (2012) att inga regelverk är helt principbaserade eller helt regelbaserade. Såväl teorin som empirin tyder alltså på liknande svar även i denna fråga. I en revisors arbetsituation används sällan begrepp som princip- eller regelbaserat. Det är enbart relativa termer vilket även Bennet et al. (2006) understryker. Därför lyfts exempelvis enkelheten för upprättare och användare av redovisningen i K2 fram. Just enkelheten och behovet av detaljerad vägledning är något både våra respondenter och bland annat Schipper (2003) och Nobes (2005) stödjer. Eftersom regelbaserade K2 är ett förenklingsregelverk blir det, i motsats till vad Nelson (2003) säger om regelbaserade regelverk, inte svårare på grund av reglernas existens. En orsak är att Nelson (2003) använt det betydligt komplexare US GAAP som grund för sin forskning.

Bennet et al. (2006) är av uppfattningen att det inte finns någon allmänt accepterad definition av vad som är principbaserat och vad som är regelbaserat. Istället menar de att fokus ska ligga på de kvalitativa egenskaperna i standardens föreställningsram. De lyfter fram jämförbarheten i US GAAP och den rättvisande bilden i IFRS som exempel. Liknande paralleller kan dras till K2 som också fokuserar på jämförbarhet genom tydliga riktlinjer och K3 som har ett tydligare fokus på att ge en mer en rättvisande bild.

6.1.3.1 Företagens val

Vid valet av regelverk är det företagens behov som är centralt. Här används revisorn ofta som rådgivare för att bidra med kunskap kring regelverken och därmed ge råd i valet. Flera mindre företag som använder K2 är kostnadskänsliga och har varken tid eller kunskap om regelverken. Detta i kombination med att antalet intressenter är begränsade finns det ingen anledning att använda något annat än K2. Flera företag som använder K2 lämnar dessutom över ansvaret till externa aktörer att sköta bokföring och andra ekonomirelaterade uppgifter. Kostnaden för att använda ett mer komplext och utbyggt regelverk hade blivit orimlig i förhållande till dess nytta för företaget.

I flera fall tar våra respondenter upp exempel där ett företag känner sig tvingat att använda sig av huvudregelverket K3. Det beror inte alltid på företagens storlek utan på grund av verksamhetens natur. I flera fall finns det en avgörande fråga som ställer valet av regelverk till sin spets och gör alla andra faktorer irrelevanta. Detta kan exempelvis vara i fall som handlar om komponentavskrivning i fastigheter eller aktivering av egenupparbetade tillgångar. Dessa

väger så pass tungt att företagen väljer att använda sig av K3 även om det inte är ultimat ur alla synvinklar. Sammanfattningsvis kan sägas att de faktorer som är avgörande i valet är företagets verksamhet, storlek, utvecklingsmöjligheter, kompetens inom redovisning och externa läsare.

6.1.3.2 Kvalitetspåverkan

Vad gäller kvalitetspåverkan är flera av våra respondenter överens om att det inte kommer bli någon större skillnad jämfört med tidigare. Troligtvis kommer regelverken vara enklare att använda och förstå vilket på sikt kan leda till högre kvalitet. Det kan dock vara svårt att se i ett tidigt skede eftersom det tar tid för företagen att lära sig att optimalt använda de nya regelverken. Kvalitetshöjningen kan bli mer signifikant i K3 där företagen tillåts anpassa sin redovisning mer efter sin verksamhet, vilket kan leda till en mer rättvis och korrekt bild.

Gällande earnings management och möjlighet att utnyttja regelverken tror praktikerna att den risken är minimal i både K2 och K3. K2 är utformat med försiktighet i åtanke och det blir svårt att både frångå och utnyttja reglerna för egen vinning. I K3 menar våra respondenter att det krävs bevis för att kunna nyttja de uppskrivningar och omvärderingar som tillåts vilket mildrar risken för earnings management. Nelson (2003) säger att bedömningar relaterade till verkligt värde alltid skapar möjligheter till earnings management, men detta är inget våra respondenter stödjer utifrån K3 då värderingar måste förklaras.

Det finns en antydning hos våra respondenter att de föredrar principbaserade regelverk eftersom det är roligare att arbeta med och gör att det kan skapas en dialog med kunderna. Effekten av detta kan göra redovisningen bättre. Det kan också antas revisorer föredrar de ett regelverk där de kan nyttja sina kunskaper snarare än att bara slaviskt följa reglerna. En av våra respondenter talade om att detta kan ge utfall i revisionen. I K3 kan istället revisorn som arbetar med företaget föreslå bättre alternativ till redovisningen istället för att endast kontrollera regelefterföljnad i K2. Det kan innebära positiva effekter på redovisningen samtidigt som revisorskostnaderna blir större.

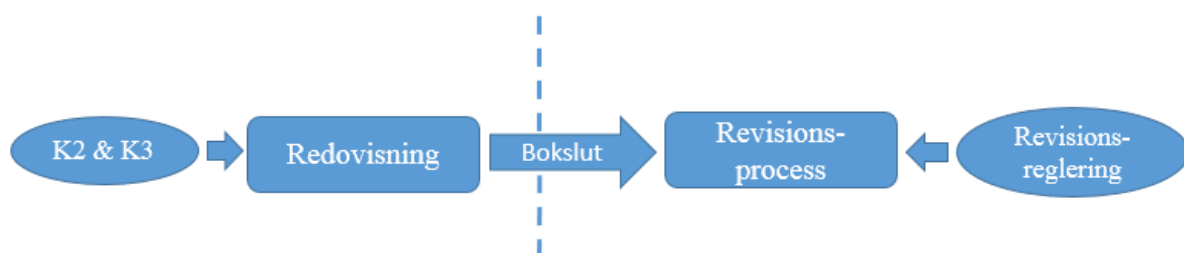
6.2 Revisionsprocessen

Frågeställning 2: Ser revisionsprocessen annorlunda ut beroende på vilka standarder som används och om dessa är princip- eller regelbaserade?

Revisionen har sin utgångspunkt i en stegvis process vilken innefattar planering, granskning och rapportering. Under planeringen fastställs risk och väsentlighet som avgör hur förloppet av revisionen kommer att se ut, vilket vi kommer gå djupare in på under nästa del i analysen. Det är för revisorn en löpande process där det gäller att sätta sig in i klientens verksamhet. Genom åren har kundfokus ökat och substansgranskningens roll har minskat och det handlar idag mycket om att förstå kunden och verksamheten. Det blir då även lättare att titta på redovisningen då den är en avspegling av verksamheten.

6.2.1 Regelverkens påverkan på processen

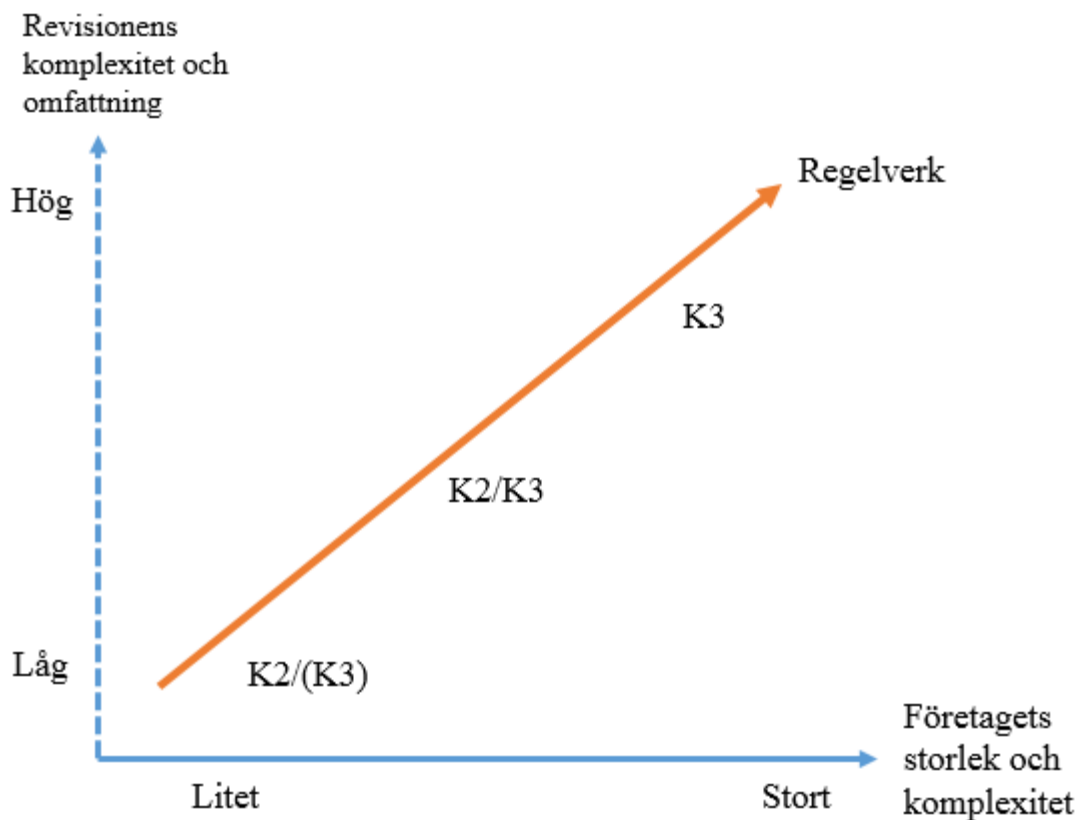
Ur revisorssynpunkt är det svårt att se både de fullskaliga och mer detaljerade effekterna av K-regelverken då revisionen på K3 kommer att ske först för bokslutsåret 2014. Det råder en viss konsensus att själva revisionsprocessen inte kommer att skilja sig nämnvärt åt huruvida den sker på ett företag som använder K2 eller K3. Revisorn utgår från verksamheten samt den redovisning som produceras; regelverken får en underordnad roll i sammanhanget. Valet av regelverk kommer att påverka redovisning och bokslut direkt och revisionen mer indirekt. Vad gäller revision finns det istället regelverk (ISA) som påverkar och visar hur revisionen ska se ut, vilka används som utgångspunkt i processen. Ändringar i dessa regelverk kommer istället att innebära en direkt påverkan på revisionen. Vi ser därför en relativt svag koppling mellan redovisning och revision där ändringar i exempelvis redovisningsregelverk inte innebär några större implikationer för revision. Att kontrollera regelefterlevnad innebär samma process oberoende valt redovisningsregelverk. Detta illustreras nedan där redovisning och revision i verkligheten är åtskilda och endast binds samman genom bokslutet.

Figur 6.1 - Koppling mellan redovisning och revision

Revisionen på företag som använder sig av K3 kommer i många fall innebära högre grad av komplexitet och större omfattning, dock finns det inget samband mellan valt regelverk och revisionens komplexitet. Anledningen är att större och mer komplexa företag främst kommer

att välja K3 och att det är företaget snarare än regelverket som påverkar revisionen. Komplexiteten finns redan i företaget och regelverken i sig varken ökar eller minskar den. Exempelvis kan komplexiteten handla om ett stort lager vilket är svårt att kontrollera både vad gäller kvantitet och värde. Om samma företag valt K2 hade verksamheten i praktiken fortfarande sett likadant ut. En tillgång är en tillgång oavsett regelverk och där hjälper eller stjälpes varken K2 eller K3 revisorn i processen att säkerställa tillgången. I fråga om hur revisionsprocessen kommer att se ut måste man istället titta på det enskilda företaget. Ett större företag innebär många gånger en större revision för att hitta kompletta underlag för ett kvalificerat uttalande. Detta illustreras i en modell nedan där företagets storlek och komplexitet indikerar komplexiteten och omfattningen av revisionen och där regelverken endast är en avspeglning av företaget. Modellen är generaliserad och tar inte hänsyn till nyckelfaktorer som påverkar företagets val.

Figur 6.2 - Företagens påverkan på revisionen

6.2.2 Skillnader i processen

Det har under intervjuerna dock framkommit enskilda faktorer som kommer att påverka revisorns arbete till följd av valt regelverk. En implikation är att regelverken kommer att ställa olika kunskapskrav på revisorn. K2 är ett förenklingsregelverk som ska vara lätt att följa medan K3 innebär mer komplexitet med fler val- och bedömningsmöjligheter. Det kommer därför ställas högre krav på både redovisande företag och revisorn i att förstå hur K3 ska användas. K2 innebär i princip ingen förståelse utan man ska följa det som står föreskrivet. Tolkningarna i K3 kan därför komma att ställa till en del problem, främst det första året på grund av att det är nytt. Det finns en risk att ett företag som förstagångsanvändare av K3 lätt kan misstolka syftet. Konsekvensen blir att revisorn tar på sig ett större ansvar som konsult vid appliceringen av standarderna. Det innebär ett stort kunskapskrav även för revisorn då det måste finnas en förståelse i hur principerna ska tolkas och appliceras.

Den stora skillnaden redovisningstekniskt mellan regelverken är att K3 innehåller ett flertal bedömningar och alternativ vid redovisningen. Konsekvensen blir förutom kunskapskravet att det är viktigare för revisorn att sätta sig in i de val och de bedömningar som företag gör. Här nämns uppskrivningar av tillgångar som kan vara svåra att säkerställa och det kan därför vara av nytta för revisorn att ta in extern expertis. Men då det krävs underlag för värderingen slutar det ändå i en likvärdig granskning. Dock kan effekten bli högre kvalitet och en redovisning närmre verkligt värde då diskussionen kan leda fram till en optimal bedömning.

6.2.3 Teoretisk återkoppling

Diskussionen kring bedömningar i det principbaserade K3 stämmer även in med den internationella forskningen som finns på området. Här menar Cohen et al. (2013) att där det finns möjlighet för revisorn att utöva sitt professionella omdöme så kommer det att göras för att minska risken för felaktigheter. Detta har att göra med att fler bedömningar innebär en större risk, vilket även empirin visar. Det blir viktigare för revisorn att förstå bedömningarna samt att säkerställa att värderingarna är gjorda på rätt sätt. Även Jamal och Tan (2010) ger en liknande förklaring och menar att kunskapskravet därför är större på revisor under en principbaserad redovisning.

Marden & Brackney (2009) förklarar i sin studie att en övergång från regel- till principbaserad redovisning kan innebära en utökad risk för felaktigheter, främst vid en snabb övergång där inblandade inte hinner lära sig systemet. Revisorn kommer då ha ett större jobb framför sig i

att både själva förstå och att hjälpa företag att förstå hur principerna ska tillämpas. Empirin ger en liknande förklaring då det nämns att K3 kommer ställa högre krav på kunskaper. Detta då principbaserad redovisning inte ger extensiv vägledning i hur principerna ska användas utan ställer högre krav på förståelse.

Vidare menar Marden och Brackney (2009) även att förhållandet mellan revisor och klient kan komma att ta skada i ett principbaserat system då bedömningarna av olika faktorer kommer att vara subjektiva. Våra respondenter stödjer denna forskning då de är av åsikten att K3 kommer att leda till fler diskussioner kring värderingar gjorda av företaget. Det blir också svårare för revisorn att argumentera för just sin värdering då det inte finns ett exakt tillvägagångssätt (Nelson, 2003). Segovia et al. (2009) menar att detta kommer att leda till en större tids- och resursåtgång för revisorn. Detta är en följd av att redovisningen ska visa verkligt värde vilket bidrar till en ökad risk vad gäller felvärderingar.

6.3 Risk och Väsentlighet

Frågeställning 3: Hur påverkas revisorers professionella bedömning av risk och väsentlighet om granskningen görs på företag som redovisar enligt K2 respektive K3?

Risk och väsentlighet är fundamentala begrepp inom revision, det har vi fått bekräftat genom både teori och empiri. Här sätts standarden för resterande revision och bestämmer den mängd information som behövs samlas in för att ge ett kvalificerat uttalande i en rapport. Väsentlighetsnivån är en sammanvägning av faktorer hos klienterna så som redovisning, bokslut, interna kontroller och risk. Bedömer exempelvis revisorn att risken för ett visst företag är hög blir konsekvensen att väsentlighetsnivån blir låg och granskningen planeras därefter. För att bestämma väsentligheten har revisorn utarbetade program av exempelvis ISA och använder sig samtidigt av sin professionella bedömning. Som måttstock i bedömningen av räkenskaperna används ofta eget kapital samt ett lönsamhetsmått. Utifrån gjord riskanalys bestäms det en väsentlighetsnivå, vilket enligt en respondent kan vara mellan 5-15 % beroende på parameter. Detta tal används som ett tröskelvärde mot företagets räkenskaper för att hitta de delar som kan komma att innebära väsentliga fel och därmed kräver mer ingående granskning.

Bedömer revisorn att ett företag är riskfyllt innebär det att revisorn måste göra en mer ingående och detaljerad granskning eftersom risken att det finns felaktigheter i räkenskaperna är större. Anledningen är att det finns en risk både av kvalitativ och kvantitativ karaktär. Skulle revisorn

enbart titta rent kvalitativt innebär det att kvantitativa felaktigheter förbises och därmed aggregeras till väsentliga fel som skulle kunna komma att påverka intressenter. Vi ser därför en större risk för kvantitativa fel ju större ett företag är då det tids- och effektivitetsmässigt inte finns möjlighet att utföra en sådan ingående granskning. Är kvantitativa felaktigheter många och aggregeras till ett stort belopp blir det i slutändan ändå ett väsentligt fel. Bedömningsunderlaget, vilket ofta är bokslutet, spelar en roll i hur stort väsentlighetstalet blir. Påverkas redovisningen blir talet annorlunda, här kommer K2 och K3 in i bilden.

6.3.1 Effekten av K2 och K3

Respondenterna menar att revisorn inte aktivt reviderar risk och väsentlighetsbeloppet med anledning av att ett företag använder ett visst redovisningsregelverk. Det finns istället andra faktorer som spelar större roll för denna bedömning. Här har det framkommit att K3 företag kan innebära en annan bedömning jämfört med K2 företag men att det är storleken på företag som påverkar, på samma sätt som revisionsprocessen. Man kan därför säga att risk- och väsentlighetsbedömningen utgår från verksamheten och inte underliggande orsaker så som redovisningsregelverk. Redovisningsregelverken underlättar inte för revisorn när det gäller att säkerställa poster, det är istället hur posten ska redovisas där K2 på grund av sin utformning kan bli lättare.

På en generell och praktisk nivå kan man alltså säga att revisorerna inte anpassar sin bedömning beroende på regelverk. Teoretiskt ser vi ändå att effekterna av K2 och K3 på redovisningen kan göra att nivån påverkas, något vi även fått bekräftat av respondenter. Vi har genom insamlad empirisk data förstått att den procentuella väsentlighetsnivån bestäms genom en delvis schablonartad modell som kan revideras beroende på revisorns professionella bedömning av olika faktorer. Denna modell tar avstamp i räkenskaperna och bokslutet vilka produceras av företaget. Bokslutet är ett resultat av dels det som händer i ett företag, dels vilket regelverk som används vilket bestämmer hur siffrorna ska redovisas. Hypotetiskt skulle därför två identiska företag där det ena på grund av valmöjligheten valt att redovisa enligt K2 och det andra K3 landa i två olika redovisningar och bokslut trots att de i praktiken ser likadana ut. Man måste komma ihåg att i modellen utgår vi ifrån att allt annat är lika och att det endast är regelverket som skiljer mellan företagen. Detta illustreras nedan där valet av K2 och K3 kommer att påverka redovisningen och i förlängningen väsentlighetstalet.

Figur 6.3 - Väsentlighetsnivåer beroende på regelverk

Exempelvis kommer det verkliga värdet av olika tillgångar i K3 göra att balansslutningen troligtvis kommer att bli större än om tillgångarna, som i K2, istället redovisas till ett historiskt värde. Ett annat exempel är att i K3 redovisas den finansiella leasingen i balansräkningen medan i K2 endast operationellt och påverkar således endast resultaträkningen. Effekten kan därför bli att både balans- och resultaträkning kommer att skilja sig mellan företagen. Därför ser vi en risk på ett teoretiskt plan att revisorns väsentlighetsnivå indirekt kommer att påverkas av valet av regelverk. Det blir dock en logisk effekt eftersom väsentlighetsnivån relativt blir lika stor oberoende hur siffrorna ser ut. Om redovisning genom K3 leder till större siffror krävs också en högre väsentlighetsnivå eftersom små siffror påverkar mindre.

En fråga att ställa sig är hur väsentligheten påverkar resterande delen av revisionen då ett stort väsentlighetstal innebär en risk att missa mindre poster. Risk och väsentlighetsnivån kan påverka vad som ska granskas exempelvis om en revisor använder eget kapital som måttstock och denna blir större till följd av användningen av K3. Effekten med ett större väsentlighetstal kan vara att mindre poster förbises i granskningen. Rent teoretiskt kan det då finnas en risk att företag använder detta vid uppställningen av rapporteringen genom att påverka mindre siffror då dessa inte granskas.

Rent praktiskt, vilket respondenterna bekräftar, kommer bedömningen dock inte påverkas eftersom risk och väsentlighet utgår från så mycket mer än bara siffror på ett papper. Utgångspunkten blir istället verksamheten och den något schabloniserade väsentlighetssiffran blir endast ett sekventiellt redskap som vilket används mer som en utgångspunkt än som fast regel. Därmed påverkas inte revisorns process, istället följer de den utarbetade mall som finns.

7. Sammanfattning

I detta avslutande kapitel kommer vi sammanfatta de slutsatser som vi har kommit fram till under uppsatsens gång, detta sammanvävt i en diskussion runt kunskapsbidraget. Slutligen kommer även förslag på vidare forskning att ges.

7.1 Sammanfattning samt kunskapsbidrag

K-projektet står 2014 inför sin fullskaliga implementering på den svenska redovisningskartan. Implementeringen kommer att innebära redovisningsmässiga förändringar, men frågan är hur revisorn kommer att påverkas? Syftet med denna uppsats har varit att utreda hur revisorn ställer sig till de nya redovisningsregelverken K2 och K3, vilka av BFN klassificeras som regelbaserat respektive principbaserat. Närmare bestämt ville vi utreda hur revisorn process samt risk- och väsentlighetsbedömning kommer att påverkas beroende på vilket regelverk som företag använder. Genom att redogöra för olika synsätt och infallsvinklar i så väl vårt empiriska som vårt teoretiska kapitel bidrar uppsatsen till att ge en intressant infallsvinkel till den pågående diskussionen kring K2 och K3. Diskussionen ger en nyanserad bild av relationen mellan redovisning och revision och hur dessa påverkar varandra.

Det råder i princip konsensus i hur K2 och K3 påverkar revisionens utformning och olika bedömningar. Praktiskt sett kommer regelverket som ensam faktor inte påverka processen. Oberoende regelverk handlar det för revisorn om att kontrollera regelefterlevnad och där spelar valet av regelverk en underordnad roll. Istället finns det andra faktorer som spelar roll i utformningen av processen. Här nämns storlek eller komplexiteten på det enskilda företaget som nyckelfaktorer. Exempelvis kan revisionen på K2 företag vara enklare men det beror istället på att K2 ofta väljs av mindre företag och att detta är den drivande faktorn. Praktiskt visar detta på en svag koppling mellan redovisning och revision där revisorn efter K-regelverkens införande kommer att fortsätta på samma spår som tidigare. Det ställer rent kunskapsmässigt större krav då det handlar om att känna till regelverken, men processen som sådan kommer inte att förändras. Teoretiskt har vi dock uppmärksammat att val av regelverk kan komma att påverka i första hand väsentlighetsnivån på grund av, från revisorns sida, schabloniserade modeller. Två identiska företag med redovisning enligt olika K-regelverk kommer att producera två olika bokslut och därmed två olika underlag för bedömningen av

väsentlighet. Indirekt kommer det alltså bli en viss påverkan som på grund av väsentlighetens tyngd kommer att påverka revisionen.

Uppsatsen avser att bidra med kunskap på ett empiriskt plan genom att förstå hur revisorer som granskare av finansiell information uppfattar K2 och K3. Denna kunskap ämnar öka förståelsen för dels hur revisorn ser på regelverken som redovisningsredskap, dels hur revisorns arbete påverkas av vilket regelverk som används. Genom uppsatsen skapas en mer teoretisk bild av sambandet mellan redovisning och revision där en viss påverkan på väsentlighetsnivån kan skönjas. Vi anser att resultatet kan vara av nytta i första hand för revisorer då det visar att regelverken till viss del kommer att påverka revisionen. Detta kan vara av vikt att tänka på även i deras praktiska arbete.

7.2 Förslag till vidare forskning

Under arbetet med denna uppsats har ett antal tankar om förslag till vidare forskning uppkommit. Det hade varit intressant att göra en liknande studie om några år, då K-projektet i sin helhet är implementerat. På så vis hade projektets fullskaliga effekter enklare kunnat identifieras. Kanske kommer revisorer att ha en annan syn på regelverken då de praktiskt fått arbeta med dem.

Vi tror även att en liknande frågeställning kan vara intressant, men med utgångspunkt från andra regelverk än K2 och K3. För att hitta en närmre koppling till den teori som går att finna på området hade det varit intressant att utgå från IFRS och US GAAP på grund av dess kontraster. Området är, som tidigare nämnt, ett tämligen utforskat område. Ett problem i sammanhanget kan bli insamlingen av empirisk data genom intervjuer och därför är en annan forskningsmetod att föredra.

Ytterligare ett förslag till vidare forskning är att göra en kvalitativ studie där man tittar på hur företag redovisningsmässigt har påverkats till följd av att regelverken implementerats fullt ut och jämföra exempelvis kostnader i relation till nytta. Även en fallstudie av ett företag i valet av regelverk där man undersöker redovisningen hade sett ut om man väljer K2 eller K3 hade varit intressant. Detta kan dock vara mycket svårt att genomföra i verkligheten, eftersom det kräver att företaget är extremt transparenta och villiga att delge tillräckligt med information för att göra studien genomförbar.

Litteraturlista

Agoglia, P. Douplik S. & Tsakumis, G. (2011). Principles-based versus rules-based accounting standards: The influence of standard precision and audit committee strength on financial reporting decisions. *The Accounting Review*, vol. 86, no. 3, pp. 747–767

AICPA (1970). Basic Concepts and Accounting Principles Underlying Financial Statements of Business Enterprises.

Aktiebolagslagen (2005:551)

Alexander, D. & Jermakowicz, E. (2006). A True and Fair View of the Principles/Rules Debate. *Abacus*, vol. 42, no. 2, pp. 132-164.

Artsberg, K. (2005). *Redovisningsteori – policy och – praxis*. Malmö: Liber AB. Upplaga 2:1

Ball, R. (2006). International Financial Reporting Standards (IFRS): Pros and cons for investors. *Accounting and Business Research*, vol. 36, pp. 5–27.

Bennett, B. Bradbury, M. & Prangnell, H. (2006). Rules, Principles and judgments in accounting standards. *Abacus*, vol. 42, no. 2, pp. 189-204

Benston, G. J. Bromwich, M. & Wagenhofer, A. (2006). Principles- Versus Rules-Based Accounting Standards: The FASB's Standard Setting Strategy. *Abacus*, vol. 42 no. 2, pp. 165-188

BFN (2014) *K-projektet*. Hämtad från Bokföringsnämnden: <http://www.bfn.se/aktuellt/aktuelltprojekt.aspx> (2014-03-03)

BFNAR (2008:1). Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisning i mindre aktiebolag. Hämtad från: <http://www.bfn.se/redovisning/rad/bfnar08-1-grund.pdf> (2014-03-15)

BFNAR (2009:1). Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisning i mindre ekonomiska föreningar. Hämtad från: <http://www.bfn.se/redovisning/rad/bfnar09-1-grund.pdf> (2014-03-17)

BFNAR (2012:1). Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisning och koncernredovisning. Hämtad från: <http://www.bfn.se/redovisning/rad/bfnar12-1-grund.pdf> (2014-03-15)

Bokföringslagen (1999: 1078)

Bradbury, M. & Schröder, L. (2011). The content of accounting standards: Principles versus rules. *The British Accounting Review*, no. 44, no.1, pp. 1-10

Broberg, A. (2010). *Redovisningsnyheter*. Näsviken: Björn Lundén Information AB

Bryman, A & Bell, E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber 1:1

Carmona, S. & Trombetta, M. (2008). On the global acceptance of IAS/IFRS accounting standards: The logic and implications of the principle-based system. *Journal of Accounting and Public Policy*, vol. 27, issue 6, pp. 455-461

Carrington, T. (2010). *Revision*. Malmö: Liber, uppl. 1.1

Cohen, J. Ganesh, K. Peytcheva, M. & Wright, M. (2013). How does the Strength of the Financial Regulatory Regime Influence Auditors' Judgements to Constrain Aggressive Reporting in a Principles-Based Versus Rules-Based Accounting Environment. *Accounting Horizons*, vol. 27, no. 3, pp. 579-601

Collins, D. Pasewark, W. & Riley, M. (2012). Financial Reporting Outcomes under Rules-Based and Principles-Based Accounting Standards. *Accounting Horizons*, vol. 26, no. 4, pp. 681-705

Donelson, D. & Mergenthaler, R. (2012). Rules-based Accounting Standards and Litigation. *The Accounting Review*, vol. 87, no. 4, pp. 1247-1279

Eisenhardt, K.M. (1989). Agency Theory: An Assessment and Review. *Academy of Management Review*, vol. 14, no. 1, pp. 57-74

Falkman, P. (2000). *Teori för redovisning*. Lund: Studentlitteratur AB

FAR (2006). *Revision – En praktisk beskrivning*. Stockholm: FAR Förlag AB

FAR (2012) *FARs Samlingsvolym – Revision*. Stockholm: FAR SRS Förlag

FAR (2013) *FARs Samlingsvolym – Redovisning*. Stockholm: FAR SRS Förlag

Gibbins, M. (2002). Evidence from Auditors about Managers' and Auditors' Earnings Management Decisions. *The Accounting Review*, vol. 77, no. 4, pp. 203-211

Gordeeva, M. (2011). Materiality in accounting. *Economics & Management*, vol. 16, pp. 41-47

Hackenbrack, K. & Nelson, M.W. (1996). Auditors' Incentives and Their Application of Financial Accounting Standards. *The Accounting Review*, vol. 71, no.1, pp. 43-59

Healy, P.M. & Wahlen, J.M. (1999). A review of the earnings management literature and the implications for standards setting. *Accounting Horizons*, vol. 13, no. 4, pp. 365-383

Heffes, E. (2004). Principles-based or rules-based standards? *Financial Executive*, vol. 20, no. 8, pp. 18-19

Jacobsen, D.I. (2002). *Vad, hur & varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur AB

Jamal, K & Tan, H. (2010). Joint Effects of Principles-Based Standards and Auditor Type in Constraining Financial Managers' Aggressive Reporting. *The Accounting Review*, vol 85, no. 4, pp. 1325-1346

Lennartsson, R. (2012). Nu är K3 här – vilken väg väljer du? *FAR Balans*, nr 8-9

Lundahl, U. & Skärvad, P. H. (2009). *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Lund: Studentlitteratur

Mainnes, L. Bartow, E. Fairfield, P. Hirst, E. Iannaconi, T. Mallet, R. Schrand, C. Skinner, D. & Vincent, L. (2003). Evaluating concept-based vs. Rule based approach to standard setting. *Accounting Horizons*, vol. 17, no. 1, pp. 73-89

Mardel, R.E. & Brackney, K.S. (2009). Audit Risk and IFRS. *CPA Journal*, vol. 79, no. 6, pp. 32-36.

McEnroe, J. & Sullivan, M. (2013). An examination of the perceptions of auditors and chief financial officers regarding principles versus rules based accounting standards. *Research in Accounting Regulation*, vol. 25, no. 2, pp. 196-207

McKee, T.E. & Eilifsen, T. (2006). Current Materiality Guidance for Auditors. *CPA Journal*, vol. 70, no. 7, pp.54.

Nationalencyklopedin. (2014). Princip. Hämtad från: <http://www.ne.se/lang/princip> (2014-03-14)

Nelson, M. (2003). Behavioral evidence on the effects of principles and rules-based standards. *Accounting Horizons*, vol. 17, no. 1, pp. 91–104.

Nelson, M.W. Elliot, J.A. & Tarpley, R.L. (2002). Evidence from Auditors about Managers' and auditors' Earnings management decisions. *The Accounting Review*, vol. 77, no. 4, pp. 175-202

- Nobes, C. (2005). Rules-based standards and the lack of principles in accounting. *Accounting Horizons*, vol. 19, no. 1, pp. 25–34
- Nobes, C. & Parker, R. (2012). *Comparative international accounting*. Gosport, Hampshire: Ashford Colour Press Ltd, uppl. 12
- Patel, R. & Davidson, B. (1994). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur
- Pany, K. & Wheeler, S. (1989). Materiality: An inter-industry comparison of the magnitudes and stabilities of various quantitative measures. *Accounting Horizons*, vol. 3, no. 4, pp. 71–78
- Phillips Jr, T. J. Drake, A. & Luehlfig, M. S. (2010). Transparency in Financial Reporting: A Look at Rules-Based versus Principles-Based Standards. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, vol. 14, no. 4, pp. 11-28
- Porter, B. Simon, J & Hatherly, D. (2008). Principles of External Auditing. Chichester: John Wiley & Sons, upplaga 3
- Proposition 1995/96:10. Års- och Koncernredovisning. Hämtad från: [http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/prop-19959610-rs--och-konce_GJ0310/?text=true_\(2014-03-05\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/prop-19959610-rs--och-konce_GJ0310/?text=true_(2014-03-05))
- Rentflo, R. & Hooks, K.L. (2005). Exploring Earnings management opportunities in accounting standards and the behaviour of financial statement preparers. *Journal of Accounting and Finance Research*, vol. 13, no. 5, pp. 1-14
- Svenska Akademiens Ordlista (2014). Regel. Hämtad från: http://www.svenskaakademien.se/svenska_spraket/svenska_akademiens_ordlista/saol_pa_natet/ordlista (2014-03-12)
- Schipper, K. (2003). Principles-based accounting standards. *Accounting Horizons*, vol. 17, no. 1, pp. 61–72
- Segovia, J. Arnold, V. & Sutton, S.G. (2009). Do principles- vs rule-based standards have a differential impact on U.S. auditors' decisions. *Advances in Accounting and Behavioural Research*, vol. 12, pp. 61-84
- Skog, R. (2011). *Rodhes Aktiebolagsrätt*. Visby: Norstedts Juridik AB, uppl. 23:1

Sunder, S. (2009). IFRS and the Accounting Consensus. *Accounting Horizons*, vol. 23, no. 1, pp. 101-111

Tuttle, B. Collier, M. & Plumlee, R.D. (2002). The Effects of Misstatements on Decisions of Financial Statement Users: An Experimental Investigation of Auditor Materiality Thresholds. *A Journal of Practice & Theory*, vol. 21, no. 1, pp. 11-27

Wallén, G. (1996). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur AB

Bilaga 1 – Förfråga om intervju

Hej,

Vi är två Mastersstudenter vid Lunds Universitet som skriver vårt examensarbete inom redovisning och revision. För att kunna nå bästa resultat i vår uppsats är vi i stort behov av empiriska undersökningar i form intervjuer. Vi är därför mycket intresserade att träffa någon från xxx som besitter kunskap inom ämnet (se kort beskrivs nedan) och hade varit tacksamma om ni vill hjälpa oss. Vi är intresserade av både telefon- och personliga intervjuer beroende på vad som passar er bäst. Intervjuerna uppskattas ta ca 1 timme.

Vårt ämne är i stora drag hur revisorn och revisorsprocessen påverkas av om företag väljer K2 och K3. Fokus ligger på bedömningen av risk och väsentlighet i de båda regelverken.

Vi är tacksamma för all hjälp vi kan få!

Med vänliga hälsningar,

Martin Herstedt & Tobias Lindberg

Bilaga 2 – Intervjuguide

Bakgrund

- Hur länge har du arbetat som revisor? Är du auktoriserad och hur länge har du i så fall varit det?
- Vilken typ av företag arbetar du med i ditt dagliga arbete? Vilka regelverk använder de?

Princip- och regelbaserad redovisning

- Hur uppfattar du regel- respektive principbaserad redovisning?
- Vilka för- och nackdelar ser du med regel- och principbaserad redovisning?
- Det finns forskare som menar att ett principbaserat synsätt leder till högre kvalitet där företag framställs enligt verkligt värde. Hur ställer du dig till det?
- Hur anser du att det professionella omdömet påverkas? Finns det en viss låsning i det regelbaserade och mer frihet vid det principbaserade?

K2 och K3

- Varför tror du att BFN har klassificerat K2 som regelbaserat och K3 som principbaserat?
- Anser du att K2 och K3 kan klassificeras som regelbaserat och principbaserat?
- Vilka för- och nackdelar ser du huruvida företag väljer att redovisa enligt K2 eller K3?
- Har du märkt en kvalitetsförändring till följd av att företag har börjat använda sig av K-regelverken?
- Vilka företag tycker du ska välja K2 respektive K3? Finns det någon tumregel?
- Ser du en risk att företag kan använda något av K2 och K3 för aggressiv rapportering och därmed framställa sig själva förmånligt i jämförelse med sitt verkliga värde? På vilket sätt görs i så fall detta?

Revisionsprocessen

- Hur ser revisionsprocessen ut från planering till rapportering?
- Hur skiljer sig din process åt mellan företag? Vilka faktorer påverkar processen?
- Finns det omständigheter som är lättare respektive svårare att granska? Vad tror du detta beror på?
- Anser du att revisorsprocessen skiljer sig åt vid granskningen av K2 och K3?
- Vilka typer av problem stöter du på i granskningen av K2 och K3 företag? Hur löser du dessa?

- Gör komplexiteten i K3 revisionen mer komplicerad? På vilket sätt?
- Förenklar K2 revisionen då den innehåller fler schablonlösningar och då blir lättare att kontrollera?
- Görs det fler granskningar i K3-baserad redovisning då den innehåller fler bedömningar? Hur ser dessa granskningar i så fall ut?
- Använder ni er av olika granskningsåtgärder vid granskning av de båda regelverken?
- Leder bedömningarna i K3 till mer diskussioner runt värderingar?
- Blir granskningen dyrare för er vad gäller granskning av något av K2 och K3? Reflekteras detta på klienten?

Risk och väsentlighet

- Hur tänker du generellt kring bedömning av risk och väsentlighet?
- Vad använder du dig främst av för måttstock vid bedömning av väsentlighet? Hur stor roll spelar siffrorna i bedömningen?
- Innebär stor risk en mer detaljerad granskning och tvärtom? Svårare att gå in mer detaljerat på ett stort företag?
- Kommer storleken på exempelvis balansomslutningen att påverka väsentlighetsnivån och därmed vad som ska granskas? Om siffrorna påverkar detaljnivån på granskningen hur tänker ni när det kommer till kvantitativa aggregerade felaktigheter? Ser ni en risk att företag utnyttjar detta och fifflar med mindre siffror?
- Har er revisionsbyrå specifika guidelines för att underlätta risk- och väsentlighetsbedömningar?
- Finns det något område som du anser är mer riskfyllt och därför granskar hårdare?
- Hur agerar du som revisor när du ser en högre risk?
- Skiljer sig risk- och väsentlighetsnivån åt om granskningen sker på företag som använder K2 kontra K3?
- Tänk hypotetiskt 2 identiska företag där det ena använder K2 och det andra K3 och därför kommer att producera två olika redovisningar till följd av skillnader i regelverken. Kommer väsentlighetsnivån där indirekt att påverkas? Spelar kanske ingen roll för revisorn?
- Om balansomslutningen eller andra faktorer kan komma att skilja mellan regelverken, kan det komma att påverka väsentligheten och därmed vad som ska granskas? Kan företagen därmed utnyttja regelverken?
- Finns det särskilda riskmoment som du alltid granskar? Skiljer sig dessa mellan regelverken?

Övrigt

- Hur tänker ni kring valet av K2 respektive K3? Föredrar du det ena eller andra eller spelar det för dig som revisor mindre roll?
- Anser du att K2 och K3 är optimala regelverk?
- Finns det fortfarande saker att förbättra?
- Finns det ytterligare faktorer som normgivaren borde ta hänsyn till för att förbättra redovisningen?
- Är svaren generaliserbara för hela byrån? Har in gemensamma riktlinjer i dessa frågor? Är det någon fråga som skiljer sig väldigt mycket från individ till individ?

K-regelverken – Omställningar även för revisorn?

K-projektet står 2014 inför sin fullskaliga implementering på den svenska redovisningskartan. Implementeringen kommer att innebära redovisningsmässiga förändringar för företag. Frågan två studenter från Lund ställer sig är hur revisorn kommer att påverkas? Detta utreder de i sin nyligen framlagda uppsats.

TEXT: MARTIN HERSTEDT & TOBIAS LINDBERG

BFN har sedan 2004 arbetat med K-regelverken vilket syftar till att förenkla arbetet vid upprättande av årsredovisningar. Till följd av införandet har en debatt blossat upp med fokus på valet mellan K2 och K3 vilket påverkar majoriteten av företag i Sverige. Regelverken skiljer sig i sin utformning då K2 är regelbaserat och K3 principbaserat. Denna diskussion har sedan länge funnits på den internationella agendan och har nu alltså tagit sig till Sverige.

Revisorns uppgift är att granska företagens redovisning och bokslut. Granskningen görs inte i sin helhet; omfattningen bestäms utifrån det enskilda företaget och kan därför se olika ut. En faktor som spelar stor roll är bedömningen av väsentlighet som till stor del bestämmer nivån på revisionen. Denna bestäms utifrån en schabloniserad modell med årsredovisningen som utgångspunkt. Kommer revisorns bedömning av väsentlighet att påverkas beroende på om företag redovisar enligt K2 eller K3?

Praktiskt menar revisorer att deras arbete och bedömningar inte kommer att påverkas med redovisningsregelverk som ensam faktor. De menar att regelverket får en underordnad roll i sammanhanget. Faktorer som istället kan ha större påverkan är storlek och komplexitet hos företaget. Större företag kommer att innebära en mer

omfattande revision på grund av mängden poster att granska.

Resultatet av studien tyder dock på att valet av regelverk kan ha en indirekt påverkan även på revisionen. Då den något schabloniserade väsentlighetsbedömningen utgår från ett företags redovisning kommer nivån påverkas på grund av hur siffrorna är upparbetade. Samma företag kommer beroende på val av regelverk producera två olika årsredovisningar. Revisorn kommer som en konsekvens av valet samt en schabloniserad bedömningsmodell att komma fram till två olika väsentlighetsnivåer. Då väsentlighetsnivån är essentiell i revisorns arbete kan även resterande delar av revisionen komma att påverkas. Resultatet styrks även av tillfrågade experter.

Även om resultatet i sig är teoretiskt utformat kan det vara av värde för revisorer att ha i åtanke i sitt praktiska arbete.

Faktaruta

K3 är huvudregelverket för större, onoterade bolag i Sverige. Regelverket tillämpas på räkenskapsår som påbörjas efter den 31 december 2013. Vägledningen i det principbaserade K3 är begränsad och kräver därför en hög grad bedömningar.

K2 är tillämpligt för mindre aktiebolag, mindre ekonomiska föreningar och på övriga mindre företag. Regelverket är i huvudsak regelbaserat och innehåller komplett och lättläst vägledning.

Källa: Bokföringsnämnden

